

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

**DRUŽBENA ODGOVORNOST PODJETIJ-
PRIMER PODJETJA LOTERIJA SLOVENIJE d.d.**

LJUBLJANA, FEBRUAR 2011

POLONCA ROME

IZJAVA

Študentka POLONCA ROME izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. Dr. MARKA JAKLIČA, ter da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 9.2. 2011

Podpis:

KAZALO

UVOD	1
1 OPREDELITEV POJMA DRUŽBENA ODGOVORNOST PODJETIJ.....	2
2 POMEN DRUŽBENE ODGOVORNOSTI	3
3 DRUŽBENA ODGOVORNOST V LOTERIJSKI DEJAVNOSTI	6
4 DRUŽBENA ODGOVORNOST V PODJETJU LOTERIJA SLOVENIJE D.D.....	8
4.1 Predstavitev podjetja.....	8
4.2 Identifikacija ključnih deležnikov	9
4.2.1 Kupci.....	9
4.2.2 Javne interesne skupine.....	10
4.2.3 Vladna telesa	10
4.2.4 Zaposleni	11
4.2.5 Konkurenti	11
4.2.6 Lokalne skupnosti	13
4.2.7 Dobavitelji.....	13
4.2.8 Delničarji.....	13
4.2.9 Mediji.....	13
4.3 Analiza družbene odgovornosti loterije Slovenije d.d. preko piramide družbenih odgovornosti	14
4.3.1 Ekonomska odgovornost podjetja.....	14
4.3.2 Zakonska odgovornost	19
4.3.3 Etična odgovornost	21
4.3.4 Filantropska odgovornost v podjetju Loterija Slovenije d.d.....	26
SKLEP	27
VIRI IN LITERATURA.....	28

UVOD

V današnjem turbulentnem poslovnem okolju, kjer so edina stalnica spremembe, in kjer nam stalno pretijo neke nevarnosti, je zelo pomembno, da ima podjetje urejene odnose z vsemi skupinami, ki jih njegovo poslovanje neposredno ali posredno zadeva. Podobno je kot pri človeku samem, ki ne more živeti sam ločeno, ampak je del družbe, v katero se mora vklopiti, da sploh lahko preživi.

Podobno kot vsak posameznik, tudi podjetje ne more poslovati samo zase. Deluje v nekem okolju, ki ga določajo kupci, dobavitelji, mediji, interesne skupine, lokalna skupnost, država... Tako se mora tudi podjetje naučiti, kako ravnati z vsemi temi skupinami, kar pa včasih ni enostavna naloga. Zato se veliko podjetij poslužuje koncepta, ki ni tako nov, je pa v zadnjem času zelo popularen - to je koncept družbene odgovornosti.

Ta koncept pa podpira tudi Evropska komisija, ki je v ta namen izdala že kar nekaj listin. Je zelo pomemben, ker nam ponuja možnost, da ima širša družba kaj več od poslovanja podjetij, ne samo dobrin ali storitev, ki jih proizvajajo. Tako se lahko veliko naredi za celotno skupnost, da živi bolje.

V pričujočem diplomskem delu se bom ukvarjala z konceptom družbene odgovornosti in preverila, kako sledijo temu konceptu v podjetju Loterija Slovenije d.d., ki z svojim poslovanjem veliko pripomore k izboljšanju življenja ranljivih skupin ljudi, ki so pogosto zelo zapostavljene tveganju revščine in socialne izključenosti. K temu pa jo tudi zavezuje zakon, saj podjetje mora dati del prihodkov za financiranje športnih, invalidskih in humanitarnih organizacij. Podjetje pa veliko pozornosti namenja prirejanju iger na družbeno odgovoren način, pri čemer se trudi, da njegovo poslovanje, oziroma prirejanje iger na srečo ne bi negativno vplivalo na življenje ljudi, ki so zaradi svojih posebnosti še posebej ranljivi. To so predvsem ljudje, ki so zaradi nizkih osebnih dohodkov zelo dovzetni za prekomerno igranje iger na srečo, zasvojenosti z igranjem iger na srečo in podobno.

Pri vsem tem pa je potrebno omeniti, da je ravnanje podjetja zelo omejeno z zakonodajo, kar je tudi prav. Trg prirejanja iger na srečo je povsod po svetu reguliran, saj bi deregulacija povzročila popoln kaos. Na eni strani bi tako imeli ljudi, ki zaradi iznajdljivosti zelo dobro živijo in bogatijo, na drugi strani pa ljudi, ki so žrtve pohlepnosti prve skupine ljudi. Je pa vseeno pomembno, da se podjetje kljub temu trudi, da je zakon zgolj minimum zahtev, da zahteva več, bolj odgovorno ravnanje. In prav to je ključno vodilo pri moji diplomski nalogi. Namen moje diplomske naloge je preveriti, kako se koncepta družbene odgovornosti poslužujejo v podjetju Loterija Slovenije d.d, opisati, kako se te dejavnosti posvečajo drugje in oceniti dosežke z drugimi loterijami.

Cilj diplomskega dela pa je dokazati, da je podjetje Loterija Slovenije družbeno odgovorno podjetje, v katerem je družbena odgovornost vtkana v vse pore delovanja podjetja. V svojem

diplomskem delu sem razčlenila delovanje Loterije Slovenije d.d, glede na piramido družbene odgovornosti. Največ pozornosti bom namenila ekonomski družbeni odgovornosti in pa etični družbeni odgovornosti, najmanj pa filantropski odgovornosti, in pa identificirala bom déležnike tega podjetja.

1 OPREDELITEV POJMA DRUŽBENA ODGOVORNOST PODJETIJ

Definicij za ta pojem je zagotovo več, je pa res, da je v literaturi najbolj razširjena definicija, ki jo je pripravila Evropska komisija. Evropska komisija je leta 2001 izdala Zeleni dokument za promocijo Evropskih usmeritev za družbeno odgovornost podjetij. V tem dokumentu je podala definicijo, kaj družbeno odgovornost sploh je. Družbeno odgovornost podjetij definira kot: »koncept s katerim podjetja integrirajo družbene in okoljske zadeve v svoje poslovne procese in v svoja razmerja z déležniki.«(Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility, 2001, str.5)

Ta definicija družbene odgovornosti podjetij pa nam razloži, da kljub poimenovanju družbeno odgovornost podjetij (nekateri avtorji pojem *corporate social responsibility* prevajajo kar korporativna družbeno odgovornost ali družbeno odgovorno podjetništvo), pokriva tako družbene, kot tudi okoljske zadeve. Pri tej definiciji je pomembno tudi, da gre za prostovoljen koncept, ki nikakor ne sme biti ločen od strategije podjetja.

Pod déležnike, oziroma po angleško *stakeholders* pa razumemo tako: zaposlene, kupce, sosede (lokalno skupnost), nevladne organizacije, oblast.... Govorimo torej lahko o notranjih in zunanjih déležnikih. Tako ima družbeno odgovornost podjetja svoj notranji in zunanji vidik. Običajno so v vsej literaturi déležniki definirani kot neka skupina, ki lahko vpliva, ali pa lahko poslovanje podjetja vpliva na njih. Sama beseda se je razvila v 60. letih. Nastala je zato, ker so iz angleške besede *stockholder*, oziroma delničar po slovensko, želeli izpeljati besedo, ki dokazuje, da niso samo delničarji tisti, ki imajo svoj delež v podjetju, ampak so to tudi druge skupine, na katere poslovanje podjetja vpliva. V literaturi pa lahko najdem tudi besedo udeleženci, namesto déležniki. Deležnik je slovnična struktura, zato lahko pride do zmešnjave, kateri pa se izognemo tako, da na črki e naredimo naglas, ali pa uporabimo besedo udeleženci.

Zanimiva, predvsem pa veliko preprostejša pa se mi zdi še ena definicija, ki jo v istem dokumentu poda Evropska komisija:«Družbeno odgovornost podjetij je koncept s katerim se podjetja prostovoljno odločijo, da bodo sodelovala pri skrbi za boljšo družbo in čistejše okolje».« Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility, 2001, str.4) Pri tem pa poudarja, da ni dovolj, da družbeno odgovorno podjetje zadosti zakonskim zahtevam, pač pa jih mora preseči.

Družbeno odgovornost podjetij pa nekateri opisujejo tudi kot obveznost, da podjetje ravna v skladu z družbenimi cilji. Na žalost pa, je ta definicija preohlapna, saj naj bi bilo te družbene

cilje v tako pluralistični družbi, kot jo poznamo danes težko definirati. Pa tudi ljudje imamo ne samo različne cilje, imamo celo veliko ciljev. Kako postaviti prioritete, kateri cilji si najbolj pomembni? Kako meriti vpliv družbene odgovornosti na proces odločanja? (Barnett & Wilsted, 1988, str. 60.)

Dejstvo, da podjetja ne poslujejo samo zaradi dobička, ampak se od njih pričakuje veliko več, ni novo. Ta miselnost se je pojavljala že v času stare Grčije, ko je veljalo prepričanje, da je podjetje ustanovljeno zato, da služi družbi. Grki so na splošno dali veliko na družbeni duh, ostarkizem¹ pa je bila predvidena kazen za goljufe.

V srednjem veku je poslovni svet obvladovala cerkev. Teologi se pogosto pridigali proti trgovcem in podjetnikom, po njihovem mnenju trgovci nikoli niso mogli biti povšeči Bogu, trgovci pa so pogosto sami svetovali svojim otrokom naj si izberejo manj nevaren poklic. So pa bili v srednjem veku zelo razviti cehi, oziroma združenja obrtnikov iste stroke. Cehi so skrbeli za bolne člane ceha, pomagali njihovim družinam v primeru smrti. Cehi so tudi pomagali šolati revnem, pomagali kulturnikom, sponzorirali zdravstvo. (Eberstadt, 1977, str. 17-22).

Od srednjega veka do današnjih dni pa so se družbene razmere močno spreminjale. Posebno pozornost je seveda potrebno nameniti obdobju od leta 1800 – 1930, mračnemu obdobju, ko delavci niso imeli nikakršnih pravic, ko so delali za mizerne mezde. To obdobje se je nekako zaključilo z veliko gospodarsko krizo v 30. letih.

2 POMEN DRUŽBENE ODGOVORNOSTI

V zgodovini so se na družbeno odgovornost podjetij pojavljali različni pogledi. Tako obstajajo celo teorije, ali je družbena odgovornost podjetij sploh dopustna. Tako sta se v bistvu razvili dve glavni perspektivi, oziroma dva pogleda. Perspektiva učinkovitosti (Friedmanova teorija sodi v ta sklop) in družbene odgovornosti. (Francesco & Gold, 2005, str.51).

Friedman in njegova teorija pravita, da za družbeno odgovorno ravnanje niso odgovorni managerji ali pa lastniki podjetij. Za družbeno odgovornost po mnenju Friedmana niso odgovorna podjetja. Naloga managerjev, ki vodijo podjetje v imenu lastnikov je zagotavljanje čim večjega dobička za lastnike. Tako se mu ne zdi pravično, da bi manager v bistvu trošil denar lastnikov podjetja za družbeno odgovorne aktivnosti. Je pa povsem sprejemljivo, če lastnik sam zavestno podeli nekaj denarja za družbeno odgovorno ravnanje. (Beuchamp & Bowie, 1993, str. 50-54).

¹ Ostarkizem ali črepinjska sodba je bilo glasovanje, po katerem so lahko osebo, za katero so sumili, da je nevarna demokraciji, izgnali. Glasovali so tako, da so ime osebe napisali na črepinje- od tod tudi ime.

Friedman opozarja, da podjetje ne more imeti odgovornosti, odgovornost imajo lahko samo ljudje. V razmerah svobodnega podjetništva in privatne lastnine so direktorji jemalci dela, ki jim ga nudijo lastniki podjetja in direktorji imajo neposredno odgovornost do lastnikov kapitala. In ta odgovornost je upravljanje podjetja v skladu z njihovimi željami, to je običajno zaslužiti čim več denarja za njih, seveda v skladu z osnovnimi pravili družbe (zakonskimi in etičnimi navadami). Seveda pa imajo lahko lastniki različne cilje (lahko recimo ustanovijo šolo ali bolnišnico), vendar pa tudi tukaj imajo managerji prvenstveno odgovornost do ciljev lastnikov in ne družbe.

Takega mišljenja pa je tudi prof. Pedro Nueno (2006, str. 41). Sprašuje se, ali je prav, da farmacevtsko podjetje donira zdravila za ljudi v Afriki, ali naj podjetja v prehrabeni industriji donirajo hrano za revne. Pravi tudi, da je največji prispevek podjetij, da nudijo dobre zaposlitve zaposlenim, da varujejo delničarske prihranke, in da rastejo v globalnem svetu, skrbijo pa naj tudi za denarni tok. Po njegovem mnenju smo za družbeno odgovornost zadolženi vsi posamezniki in ne podjetja. Družbeno odgovornost pa smatra kot temo, ki je preveč debatirana z strani gurujev managementa, ki so dobro plačani za svoje debate, potujejo v prvem razredu in tako naprej, skratka na ta račun zelo dobro živijo.

Seveda pa so pojavile kritike takega mišljenja. Druga perspektiva družbene odgovornost pa je drugačna. Ta teorija zagovarja stališče, da delničarji podjetja niso edini ki jih poslovanje podjetja zadeva, torej tudi maksimizacija vrednosti delnice ne more biti edini cilj, ki ga ima podjetje. Upoštevati je potrebno tudi cilje dobaviteljev, zaposlenih, strank, zahteve naravnega okolja, misliti tudi na prihodnost generacij, ki prihajajo za nami, da jim pustimo za seboj neko zdravo okolje, v katerem bodo lahko živeli.

Eden izmed zagovornikov te teorije je tudi R. Edward Freeman, ameriški filozof in univerzitetni profesor poslovnih ved, ki je zelo znan po svojem delu o deležniški teoriji. Ključnega pomena za podjetje je torej, da zna identificirati deležnike, ter da ima z njimi urejene odnose. Zato je zelo pomembno, da podjetje sprejema tudi svojo odgovornost do družbe in raje potroši nekaj denarja za družbene projekte, saj vseh situacij ne more predvideti in če je podjetje znano kot družbeno odgovorno, kot pomemben člen okolja kot dober zaposlovalec, sponzor, donator, inovator, bo verjetno tudi kakšen tak spodrsrljaj imel veliko manjše posledice za njegove prihodke in posledično dobiček.

Kljub vsem teorijam pa tudi managerji sami priznajo, da njihova odgovornosti ni samo do lastnikov, ampak je veliko širša. Evropska konfederacija managerskih organizacij, katere član je tudi slovensko združenje Manager, je postavilo deset zapovedi, iz katerih je jasno razvidno, da tudi managerji sami menijo, da so podjetja ključnega pomena za družbo, da je dobiček zelo pomemben, je pa treba upoštevati tudi interese drugih skupin.

Na spletni strani združenja Manager (<http://zdruzenje-manager.si>, 2007) najdemo 10 zapovedi, ki jih je izdala Evropska konfederacija managerskih organizacij, ki se glasijo:

- Podjetja so eden od stebrov družbe
- Želja po dobičku je nujna
- Vloga podjetja pri omogočanju napredka
- Okoljski vidiki
- Širša odgovornost podjetja
- Osnovni cilj vsakega podjetja je stalni lastni razvoj
- Zaposleni v podjetju so najbolj dragocena pridobitev
- Varnost pri delu, zaščita pred nevarnostjo ter izogibanje stresu
- Prestrukturiranje podjetij
- Spodbujanje socialne udeležnosti

Podjetja se družbene odgovornosti poslužujejo, ker imajo od tega nekatere koristi, čeprav je to lahko na začetku družbena odgovornost kratkoročno zelo povezana z velikimi stroški, ki pa lahko dolgoročno pomenijo dobiček. Vsekakor pa se podjetju ni potrebno odpovedati prvotnemu cilju - to je poslovanje z dobičkom, prav tako pa ne pomeni, da družbeno odgovorna podjetja ne morejo biti profitabilna (Post & Frederick & Lawrence & Weber, 1996, str. 37)

Omenjene koristi, ki jih lahko podjetje ima od uvajanja koncepta družbene odgovornosti (Temeljna načela odličnosti, 2002, str. 7):

- Zboljšana javna podoba
- Večja vrednost blagovne znamke
- Večji dostop do financ
- Bolj zdrava in varnejša delovna sila
- Močnejše obvladovanje tveganj in vodenje organizacije
- Motivacija zaposlenih
- Zvestoba odjemalcev
- Večje zaupanje udeležene strani

Koncept družbene odgovornosti je zelo pomemben koncept, ki prinaša veliko pozitivnih učinkov, zato je tudi veliko organizacij, ki se trudijo ta koncept promovirati. Promoviranje tega koncepta je zato postalo zelo institucionalizirano. Na mednarodni ravni so pri promoviranju koncepta družbene odgovornosti aktivne predvsem:

- Mednarodna organizacija za delo
 - OECD
 - Evropska Unija
 - Mednarodna trgovinska organizacija
 - Združeni narodi
- Vsaka od teh mednarodnih organizacij se trudi preko izobraževanja, izdajanja publikacij, seminarjev, okroglih miz, kjer sedijo predsedniki vlad, managerji multinacionalk, člani nevladnih organizacij utrditi zavedanje v ljudeh, ki imajo vpliv, da je ravno družbena odgovornost podjetij tista, ki bo pripomogla k trajni vzdržnosti sistema v katerem živimo.

Mednarodna trgovinska organizacija je izdala posebna priporočila, gre za devet korakov kako v podjetje uvesti družbeno odgovorno upravljanje. Ta navodila je pripravila posebna komisija za podjetja in družbo, ki deluje pod okriljem Mednarodne trgovinske organizacije.

Na slovenskem prostoru mu (konceptu družbene odgovornosti namreč) veliko pozornosti nameni tudi Gospodarska zbornica Slovenije, ki na to temo organizira več seminarjev in izobraževanj, izjemen pomen mu pripisujejo sindikati, ustanovljen pa je bil tudi poseben inštitut – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti, ki je neprofitni zavod in je ustanovljen z namenom promoviranja koncepta družbene odgovornosti.

3 DRUŽBENA ODGOVORNOST V LOTERIJSKI DEJAVNOSTI

Loterijska podjetja po celem svetu sprejemajo ukrepe, kateri naj bi pripomogli k razvoju produktov, ki so sicer tržno usmerjeni, a hkrati ne povzročajo družbi prevelike škode. Družbena odgovornost je zelo pomembna, h tem jih spodbujata tudi dve loterijski društvi, ki delujeta tako na evropski kot na svetovni ravni. To sta WLA (World Lotteries, oziroma Svetovno loterijsko združenje) in EL (European Lotteries, oziroma Evropsko loterijsko združenje). Evropsko združenje ima svoje standarde s katerimi želi, da bi se evropske loterije zavedale pomena družbene odgovornosti pri svojem poslovanju. Podpisnika teh standardov sta tudi Loterija Slovenije in Športna Loterija Slovenije. To združenje izdaja tudi svojo revijo Panorama, v kateri se predstavljajo evropske loterije. Ponosni smo lahko, da se slovenski prireditelj Loterija Slovenije zelo pogosto predstavlja v tej reviji, kjer veliko objavlja o svojih produktih pa tudi članke o slovenskem igralniškem trgu bomo našli in podobno.

Svetovno loterijsko združenje izdaja glasilo WLA Magazine, ki izhaja štirikrat letno, objavlja ga v angleškem jeziku in v tem glasilu je veliko omemb tudi z področja družbene odgovornosti, primerov dobrih praks in podobno. S tem je poskrbljeno za širjenje znanja, katerega se potem ponese v prakso. Seveda pa ti dve društvi organizirata delavnice in seminarje in druge oblike izobraževanj za zaposlene v loterijski dejavnosti. Najpomembnejše vodilo, ki ga promovirata obe združenji, je iskanje ravnovesja med dobičkom in odgovornostjo do vseh, ki jih poslovanje zadeva.

Kot zelo družbeno zavedna loterijska podjetja so znana skandinavska podjetja. Tukaj je posebno pozornost potrebno nameniti švedskemu nacionalnem ponudniku-Svenskaspelu. Švedski ponudnik iger na srečo je po mnenju svetovne loterijske organizacije najboljše loterijsko podjetje na svetu, če vzamemo kot kriterij družbeno odgovornost. Je tudi zelo pomembno podjetje po katerem se zgledujejo loterijska podjetja po vsem svetu.

Svojo pot do družbene odgovornosti so začeli skupaj s psihologi, s svojo raziskovalno skupino, ki je preučevala problematiko zasvojenosti, organizirali so celo seminarje za politike in organizacije, ki se ukvarjajo z odvisnostjo od igranja iger na srečo in odprli svojo spletno stran z informacijami z problematiko o zasvojenosti in šolo za samopostavljanje mej.

Njihovo glavno vodilo je ponuditi stranki produkt, ki ni nič manj atraktiven kot so produkti drugih ponudnikov, kar pomeni, da stranka zaradi strogih standardov družbene odgovornosti ne sme biti prikrajšana za kvaliteten in zanimiv produkt.

Nekateri njihovi najpomembnejši ukrepi s področja družbene odgovornosti (SvenskaSpel Annual Report 2008, 2009, str. 30 -61):

- stalne raziskave in spremljanje trga in zadovoljstva potrošnikov

- okoljska ozaveščenost (spremljanje, koliko izpustov škodljivih plinov nastane zaradi poslovnih aktivnosti in sprejemanje ukrepov, ki bi zmanjšale škodljive vplive poslovanja na okolje, na primer zmanjšanje poslovnih potovanj na nujno potreben minimum, spremljanje porabe papirja, elektrike in drugih surovin). Podjetje objavi podatke o porabi papirja, elektrike, predvideno količino izpustov toplogrednih plinov v svoje letno poročilo, kar poveča transparentnost.

- skrb za varnost igranja iger na srečo na spletu (možnost samopostavljanja mej in limitov, posebnost pa je tudi to, da ima vsaka stranka preko spletne strani pravico zahtevati svetovalca in zahtevati način, kako naj ta svetovalec kontaktira stranko (po telefonu, elektronski pošti). Tako ima vsaka stranka možnost, da se pogovori z strokovnjakom, mu postavlja vprašanja o nevarnosti prekomernega igranja, lahko pa tudi deli izkušnje z ostalimi strankami podjetja. Podatki o stranki se ne shranjujejo, kar zagotavlja diskretnost.

Skrb za varno igranje je v tem podjetju zelo pomembna, saj ima podjetje monopol na švedskem trgu za vse vrste iger na srečo, ki prinašajo veliko tveganje za igralce (poker, online casino in podobno).

Država je 100% lastnik Svenskaspela, lastniki so vlada, parlament in švedska social demokratska stranka). Švedski parlament je odločil, da gre dobiček podjetja v namene, ki so za dobro celotne družbe. Velik del denarja dobi Švedska športna konfederacija, Nacionalni odbor za mladinske zadeve, nekaj denarja se porabi za podpiranje kulture in nekaj gre v švedsko državno blagajno.

Slabost švedskega sistema je mogoče le v lastniški strukturi, saj je to, da je lastnik loterijskega podjetja politična stranka lahko zelo nevarno. Tako se lahko dogajajo zlorabe kadrovanja politični stranki vseh ljudi, skrivno financiranje političnih strank, druge zlorabe. Vse to pa se da preseči z transparentnostjo poslovanja in z stalnim nadzorom.

Drugi zanimiv tuj nacionalni ponudnik iger na srečo pa je britanski Camelot, ki ima največjo internetno loterijo na svetu, vsaj kar se tiče prihodkov. O družbeno odgovornem ravnanju poročajo vsako leto v posebnem poročilu in v njem navedejo vse pomembnejše dosežke minulega leta na tem področju. Podjetje ima sklenjeno tudi posebno pogodbo z BBC-jem, z namenom, da prebivalstvu sporoči, kam gre njihov denar. Po njihovih izračunih gre namreč od vsakega vplačanega funta 50 penijev, oziroma 50 odstotkov v sklad za dobitke, 12 penijev oz. 12 odstotkov v državno blagajno v obliki davkov, 4,5 penije, oziroma 4,5 odstotkov

porabijo za svoje stroške poslovanja, 28 penijev gre v dobrodelne namene, 5 odstotkov se porabi za provizije prodajalcem srečk, in samo 0,5 odstotka se uporabi kot dobiček lastnikom. (Camelot Corporate Responsibility Review 2007, 2008, str 8). Njihov velik projekt pa so olimpijske igre v Londonu leta 2012. Na podlagi dovoljenja britanskega parlamenta so se odločili zbrati 2,2 milijardi funtov kot podpora olimpijskim in paraolimpijskim igram. Koliko denarja se določen trenutek nabrali pa lahko vsakdo spremlja na njihovi spletni strani.

Kar je še posebej zanimivo pri tem ponudniku je to, da ponuja posebno pomoč tudi dobitnikom, ki zadenejo velike zneske. Zavedajo se, da je prejeti dobiček pomembna prelomnica, ki posamezniku spremeni življenje, zato ponujajo dobitnikom veliko storitev, da se soočijo z čustvenimi in ostalimi težavami, ki jih lahko prinesejo dobitki. Dobitnika skušajo voditi in mu svetovati, predvsem pa mu ponujajo podporo pri soočanju z mediji, kar vključuje tudi podporo pri odločitvi ali bo oseba ostala anonimna, ali pa se bo bolj medijsko izpostavila.

Edinstven pa je tudi njihov test imenovan Test nakupovanja otrok. Pri tem testu uporabijo otroke, ki so mlajši od 16 let, izgledajo pa starejši, kar bi lahko zavedlo prodajalca za okencem in kar bi lahko pripeljalo do tega, da prodajalec proda srečko mladoletniku. Mladoletnika spremlja nekdo iz loterijinega osebja z namenom, da se zagotovi verodostojnost testa. V primeru, da prodajalec ne preveri starosti in proda srečko mladoletniku, dobi posebno opozorilno pismo s strani loterije, na kraju samem pa je deležen usposabljanja, kako preprečiti take dogodke v prihodnosti. V primeru, da se to ponovi, je prodajalec deležen še enega obiska, in če se to ponovi še tretjič njegov terminal enostavno ukinejo.

Kar pomeni, da so prodajalci srečk lahko kadarkoli pod nadzorom Camlota, ker lahko kadarkoli izvedejo ta test, brez da bi prodajalec sploh lahko vedel. Na ta način se preprečuje možnost zlorab prodaje srečk mladoletnim osebam, ki so zagotovo zaradi neznanja, socialne izključenosti vsekakor ena izmed ranljivih skupin.

Navedla sem samo dve tuji podjetji, ki se mi zdita zelo zanimivi. Seveda je loterijskih podjetij, ki so zelo dobra na področju preprečevanja škodljivih posledic na družbo še veliko več. Tudi inovativnih praks s tega področja je zelo veliko. V naslednjem razdelku si bomo pogledali, kakšna je situacija pri našem ponudniku teh storitev- Loteriji Slovenije.

4 DRUŽBENA ODGOVORNOST V PODJETJU LOTERIJA SLOVENIJE D.D.

4.1 Predstavitev podjetja

Podjetje Loterija Slovenije d.d je prireditelj klasičnih iger na srečo. V letu 2008 je praznovala 36. obletnico samostojnosti. Leta 1998, septembra meseca se je preoblikovala v delniško družbo. To ji je omogočil Zakon o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije. ki je

dodelal lastniško strukturo. Lastniki so tako postali: invalidske organizacije (FIHO- gre za posebno fundacijo, ki je bila ustanovljena z namenom, da se sredstva razdelijo humanitarnim in invalidskim organizacijam), FŠO (fundacija ustanovljena, da se sredstva od koncesij in dividend razdelijo športnim organizacijam), tu sta še paradržavna sklada KAD in SOD, del delnic, natančneje 10% pa so dobili zaposleni, bivši zaposleni, ter upokojeni zaposleni Loterije Slovenije. Pri tem bi rada omenila, da Loterija Slovenije ni edini vir sredstev za FŠO in FIHO, pač pa sredstva za ti dve organizaciji prispeva tudi drugi trajni prireditelj klasičnih iger na srečo- to je Športna loterija, ki je bila do marca 2010 edina, ki je imela dovoljenje za prirejanje klasičnih iger na srečo na spletu.

Produkti Loterije Slovenije so: Loto, Lotko, Loto plus, Deteljica, 3x3, Astro, Express, Hip srečka, Ribica sreče, Izredna srečka, Hip, Super Loto. Družbena odgovornost je zelo pomembna za obravnavano podjetje. To imajo opredeljeno tudi v viziji in poslanstvu, ki jih najdemo zapisane v njihovih letnih poročilih.

Poslanstvo podjetja Loterija Slovenije definira kot: »preko realizacije človeških potreb po igri zadovoljevati potrebe koncesijskih uporabnikov«. Vizija pa je biti najboljši pri zaznavanju sanj igralcev in prevajanju le- teh v igre ob upoštevanju družbeno odgovornega ravnanja. (Letno poročilo Loterije Slovenije za leto 2008, 2009, str. 8) Že iz vizije in poslanstva je razvidno, da se podjetje zelo trudi izboljšati kvaliteto življenja ljudi. Predvsem so to koncesijski uporabniki. To so seveda invalidi in humanitarne ustanove, pa tudi športniki, ki so eden pomembnih promotorjev vsake države, in ki so idoli mnogo mladim po vsem svetu. Kako poteka podeljevanje denarja od koncesij bom razložila v naslednjem poglavju, ko bom pojasnila, zakaj je ekonomska odgovornost tako pomembna za to podjetje.

Družbeno odgovornost jemljejo v podjetju zelo resno. Koncept družbene odgovornosti je vtkan v vse pore življenja v podjetju. V podjetju se s družbeno odgovornostjo ukvarjajo projektno. Zato imajo posebno skupino. Gre za zelo majhno skupino, člani niso stalni, v skupini so tisti ljudje, ki jih problematika zadeva.

4.2 Identifikacija ključnih deležnikov

4.2.1 Kupci

Loterija Slovenije ima kar 57% tržni delež na področju trajnega prirejanja iger na srečo. V ta namen se podjetje trudi prirejati svoje igre na družbeno odgovoren način. Na spletni strani da podatke, kako prepoznati odvisnost od igranja na srečo, poda tudi napotke, na kakšen način se izognemo pretiranemu igranju. Predvsem je pomemben napotek, da igranje ne sme škodovati družinskemu življenju, da se ne sme igrati na kredit in podobno. Pomembno pa je tudi, da nudi pomoč tistim, ki so zasvojeni z temi igrami. Podjetje je v pogodbenem razmerju z Ustanovo odsev se sliši. Na spletni strani je navedena telefonska številka, ki je seveda brezplačna in preko te strani lahko odvisnik pride v kontakt z strokovnjaki, ki mu bodo

pomagali. Organizacija Odsev se sliši je specializirana ustanova. Ukvarja se z preprečevanjem vseh vrst odvisnosti, med drugim tudi z odvisnostjo od drog in alkohola.

Drugi ponudnik trajnih iger na srečo, Športna loterija je prav tako v pogodbenem razmerju z to inštitucijo in tudi svetuje svojim strankam, da se obrnejo na to številko, kjer jim bodo v primeru odvisnosti lahko pomagali zato usposobljeni strokovnjaki.

Kupcem pa so na samem prodajnem mestu na voljo tudi brošure z podatki o družbeno odgovornem prirejanju iger na srečo. Brošura je sicer kratka in po mojem mnenju vsebuje premalo informacij. Predvsem bi bilo v to brošuro vstaviti več podatkov o tem, kako odvisnost prepoznati, in pa tudi podatke z praktičnimi primeri, kako resen je problem zasvojenosti z igrami nesrečo. To bi morali ponazoriti z kakšnimi statistični podatki, ki bi jih priskrbele za to specializirane inštitucije in pa ponuditi primer resnične zgodbe, da bi lahko ljudje dojeli, kako resen problem zna to biti. V brošuri tudi pogrešam tudi navedbo posledic, ki jih sama odvisnost lahko prinese (alkoholizem, uničene družine in podobno). Verjamem, da bodo v podjetju pristojni v prihodnosti to brošuro še dopolnili in jo naredili še bolj bogato z informacijami. Brošura se nahaja v prilogah k diplomskemu delu.

Podjetje ne skriva, da je verjetnost dobitka od njihovih iger na srečo zelo majhna. Za vsako igro na srečo so znani dobitki, pa tudi verjetnost dobitka je izračunana. Podjetje da jasno vedeti, da je možnost glavnega dobitka sedmice pri igri loto 1:15 000 000, ker tudi objavi na vseh letakih, podatek je objavljen na spletni stani, podatek pa lahko potrošnik najde tudi na srečki sami.

4.2.2 Javne interesne skupine

Sem spadajo akademske institucije, dobrodelne ustanove, raziskovalne skupine, ki proučujejo igralništvo, organizacije, ki delajo z ljudmi, ko imajo težave z odvisnostjo od igranja iger na srečo in podobno. Podjetje je vedno na voljo da posreduje relevantne podatke, ki bi lahko zanimale skupine in je pripravljeno sodelovati v raziskavah, ki zadevajo podjetje. Med te javne interesne skupine lahko štejemo tudi Inštitut za proučevanje igralništva, ki je bil do še pred nekaj leti aktiven na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani, ki je pripravil tudi posebno študijo za državo na področju analize trga igralništva v Sloveniji, predvsem pa tudi Fakulteto za uporabne družbene študije iz Nove Gorice, ki se v svojih publikacijah in raznih raziskavah pogosto dotika tem z področja igralništva, omeniti pa je potrebno tudi Inštitut za varovanje zdravja kot eno izmed inštitucij, ki bi jo lahko zanimalo področje vpliva podjetja na javno zdravje prebivalstva.

4.2.3 Vladna telesa

Tukaj predvsem mislim na Ministrstvo za finance in njegov Urad za nadzor nad prirejanjem iger na srečo, ki tudi izvaja nadzor nad poslovanjem, tudi razne parlamentarne skupine, ki jih

ta problematika zadeva. Pogosto se zato zanimajo posebne parlamentarne skupine, ki predlagajo predloge zakonodaje, ki zadeva podjetje in o katerih potem odloča Državni zbor republike Slovenije na svojih sejah. Država je v sklopu dejavnosti Ministrstva za finance 6.4.2010 javno objavila Osnutek strategije razvoja iger na srečo v Sloveniji, kjer si prizadeva za na eni strani čim bolj stabilne davčne prilive in financiranje družbenih potreb kot tudi odgovorno prirejanje iger na srečo, ki ne spodbuja prekomernega igranja. Tam je tudi jasno zapisalo, da je odvisnost od iger na srečo bolezen, ki jo je treba kriti z sredstev javnega zdravstvenega zavarovanja.

4.2.4 Zaposleni

Loterija Slovenije zaposluje 65 zaposlenih (Letno poročilo Loterije Slovenije za leto 2008, 2009, str.14). Od tega je 58 odstotkov žensk in 42 odstotkov moških. V podjetju se lahko pohvalijo, da so zelo dober zaposlovalec. Na to kaže tudi dejstvo, da fluktuacije skoraj ni. Skoraj vsi odhodi so iz razlogov upokojitve, ne pa zaradi dejavnikov, na katere bi podjetje imelo vpliv.

V podjetju se zavedajo, da lahko dosežejo najboljše rezultate le zaposleni, ki so na svojem delovnem mestu zadovoljni in čutijo pripadnost k podjetju. Podjetje jim ponuja veliko ugodnosti, da dosežejo svoje cilje:

- Financiranje dodatnega pokojninskega zavarovanja, s katerim skrbijo za varno starost zaposlenih.
- Skrb za informiranost. Pri tem je potrebno omeniti intranet, s katerim so zaposlenim dostopne informacije, ki jih potrebujejo. Imajo zelo dobro razvit sistem notranjega komuniciranja. Tako zaposleni dobijo tudi informacije o družbeni odgovornosti podjetja, kakšne so usmeritve podjetja za prihodnost, dobijo pa tudi druge relevantne informacije. V prilogi k diplomskemu delu se nahaja primer intranetnih sporočil, ki zaposlene opozarjata na ekološko osveščenost v podjetju in usmeritve podjetja na področju družbene odgovornosti.
- Skrb za socialni dialog- Svet delavcev in Sindikat Loterije Slovenije, ki sta obveščena o poslovanju družbe in vseh postopkih, ki se tičejo delovne zakonodaje.
- Skrb za izobraževanje zaposlenih.
- Skrb za rekreacijo in kulturno življenje zaposlenih- športno- kulturno društvo Deteljica.
- Pri tem pa je potrebno omeniti, da si podjetje zelo prizadeva za dobre odnose z bivšimi zaposlenimi, ki so podjetje zapustili zaradi upokojitve. Upokojeni zaposleni so povezani v Društvo upokojencev Loterije Slovenije.

4.2.5 Konkurenti

Podjetje ima za glavnega konkurenta Športno Loterijo Slovenije, ki je kot že rečeno poleg obravnavanega podjetja edini ponudnik trajnega prirejanja klasičnih iger na srečo. Seveda pa je konkurenca veliko širše. To so še ostali ponudniki iger na srečo, kot so igralni saloni in podobno. Podjetji med seboj ne izvajata hudega rivalstva, ampak tudi pripravljata skupaj

projekte. Predvsem ju druží boj proti nelegalnim ponudnikom storitev, ki ne plačujejo koncesijskih dajatev in v oazah plačujejo nižje davke, kar predstavlja nelojalno konkurenco.

Podjetje pa najhujšo konkurenco predstavljajo ponudniki iger na srečo preko interneta iz tujine, ki imajo svoje sedeže v davčnih oazah. Podjetje aktivno opozarja na to problematiko, saj s svojim ravnanjem ti tuji ponudniki ne škodujejo samo podjetju, ampak celotni družbi. Tako ne plačujejo koncesijskih dajatev, kar pomeni, da je na slabšem celotna družba. In ker ne plačujeta koncesijskih dajatev in ker plačujeta zelo nizke davke pomeni, da lahko veliko več denarja namenita za dobitke, kar naredi same igre na srečo veliko bolj privlačnejše za uporabnika. Predvsem je bila tukaj izrazita problematika Bwina in Bet-at homa, ki sta se znašla na udaru slovenskih organov pregona. Fundacija za šport in Fundacija za financiranje invalidskih organizacij sta podali kazensko ovadbo.

Vidic D. iz podjetja Loterija Slovenije d.d. in Praprotnik M. iz Športne Loterije Slovenije d.d. (2006, str. 3) opozarjata, da bi popolna deregulacija področja prirejanja iger na srečo prinesla tudi veliko pomanjkljivosti, kot so:

- redistribucijo prihodkov v EU
- večja in pogostejša tveganja za igralce
- povečanje državnih stroškov države za socialne namene (zasvojenost, beda, propadanje družinskih vrednot)
- izmikanje davščinam
- manj denarja v proračun
- manj sredstev za dobrodelne namene

Glede na to, da sem si želela odgovor še iz druge roke, sem poprosila za mnenje še drugo stran, to je Bwin, ki je na udaru pri nas in še v kakšni drugi državi v Evropi. V podjetju so mi poslali zelo hiter odgovor, v katerem navajajo, da imajo res sedež v Gibraltarju, da pa je Gibraltar urejena država. V Gibraltarju naj bi pridobili licenco in tako preko spletnih stav ponujajo še druge storitve, kot so upravljanje online casinoja. To licenco ima zelo malo ponudnikov, nove licence pa naj se ne bi izdajale več, s čemur se zagotovi strog nadzor gibraltarskih nadzornih organov in varnost uporabnikov. B-win naj bi tudi promoviral družbeno odgovorno prirejanje iger na srečo (elektronsko sporočilo z 27.7.2009). Opozarjajo pa tudi, da se državni monopoli v praksi ne obnesejo, ter da prepovedi samo spodbujajo črni trg.

Kljub vsemu povedanemu ostaja nesporno dejstvo, da taka tuja podjetja ne plačujejo enako visokih davkov, kar jim omogoča možnost večjih dobitkov, kar jih naredi bolj privlačne za igralce. Imajo tudi več denarja za oglaševanje, sponzorirajo samo dogodke in organizacije, ki jim prinašajo korist, kjer se lahko reklamirajo, za invalide in revne pa jim je malo mar.

Nelojalno konkurenco pa skuša omejiti tudi država. Sredi marca 2010 je Urad za nadzor nad prirejanjem iger na srečo izdal odločbo s katero je od ponudnikov dostopa do interneta, kot so

Telekom, Amis in podobni zahteval, da blokirajo dostop do spletni strani nelegalnih prirediteljev iger na srečo. Temu so se nekatera podjetja celo uprla in trdila, da država s tem uvaja spletno cenzuro. Pojavljajo pa se tudi zlorabe, saj je svetovni splet zelo težko, oziroma bolje rečeno nemogoče nadzirati.

4.2.6 Lokalne skupnosti

Različne skupnosti, ki jih zadeva delovanje podjetja. Na primer lokalne dobrodelne ustanove in podobno. Te so posebno zainteresirane za svoj delež pri koncesijskih dajatev. Podjetje si prizadeva za dobre poslovne rezultate, ki omogočajo, da čim več denarja pride v roke ljudi, ki so upravičeni do dajatev.

4.2.7 Dobavitelji

To so organizacije, ki dobavljajo material in storitve podjetju. Tukaj bi omenila Televizijo Slovenija, ki oddaja žrebanja. Pa tudi prodajalci iger- srečk so zelo pomemben dobavitelj. Podjetje ima svojo primarno mrežo (njihova lastna prodajna okenca) in pa svojo sekundarno mrežo (Pošta Slovenije, Petrol, trafike 3DVA), katerim je Loterija Slovenije zaupala prodajo srečk in možnost vplačila igre Loto.

Tudi z to skupino je potrebno imeti urejene odnose. V ta namen izvedejo ankete o zadovoljstvu z igrami na srečo, skrbijo za izobraževanje v obliki seminarjev, prirejajo konferenco in si na veliko drugih načinov poskušajo pridobiti povratne informacije od prodajalcev.

4.2.8 Delničarji

Kot sem že omenila je lastniška struktura določena z zakonom in se ne sme spreminjati brez soglasja državnih organov. Delničarji so Fundacija za financiranje humanitarnih in invalidskih organizacij, Fundacija za financiranje športnih organizacij, država preko njenih skladov KAD-a in SOD-a in zaposleni ter bivši zaposleni. Podjetje si za to skupino trudi povečati vrednost delnice. Več o tem bom povedala v posebnem poglavju, kjer bom predstavila pomen ekonomske odgovornosti.

4.2.9 Mediji

Mogoče bi kot posebnega deležnika omenila tudi medije. Mediji zelo pogosto pišejo novice, ki posredno ali neposredno zadevajo Loterijo Slovenije. Tako objavljajo novice z področja igralniškega trga, o delitvi loterijskega denarja, o raznih zdrahah v obeh fundacijah, o prepiru glede porabe denarja med samimi invalidskimi društvi in podobno. Na veliko dejavnikov podjetje samo nima vpliva prav zaradi zakonskih zahtev, pa se vseeno pod novicami na internetu znajdejo komentarji v smislu, da podjetju družbena odgovornost sploh ni mar, da podjetje poskuša s svojim bojem proti nelegalnim prirediteljem iger na srečo na internetu

samo izkrivljati konkurenco in utrjevati monopol, da skuša prikrivati svojo nesposobnost oblikovati interesantne produkte za potrošnike ko se bojuje proti nelegalni konkurenci, čeprav je dejstvo, da mora podjetje upoštevati odločbe Urada za nadzor nad prirejanjem iger na srečo in zakonske določbe, ki so za podjetje zelo stroge. Pojavljajo se tudi očitki, da je sklad za dobitke premajhen, da pri drugih prirediteljih, kot je Bwin, ponujajo večje dobitke in večje možnosti za dobitke, da imajo tudi bolj atraktivne igre na srečo. Podjetje ima pri tem zelo malo maneverskega prostora. Edino, kar lahko stori je, da posluje transparentno, da se ne znajde v medijih kot podjetje, ki ni družbeno odgovorno in podobno in pa da medijem ponudi vse podatke, ki jih potrebujejo in gojijo do medijev korekten odnos.

4.3 Analiza družbene odgovornosti loterije Slovenije d.d. preko piramide družbenih odgovornosti

4.3.1 Ekonomska odgovornost podjetja

Ekonomska odgovornost, ki je najbolj pomembna odgovornost podjetja je ta, da skrbi za dobičkonosnost, maksimizacijo vrednosti prodaje, minimizacijo stroškov, premišljene strateške odločitve, povečanje vrednosti podjetja. (Jaklič, 2002, str. 280).

Zakaj je ta odgovornost še bolj pomembna od ostalih podjetij, je odgovor na dlani. Podjetje mora namreč dati koncesijske dajatve za invalidske organizacije in humanitarne organizacije, ter športne organizacije, njihova višina pa je odvisna od prihodkov od prodaje in pa tudi od dividend, ki jih izplačuje podjetje omenjenim organizacijam, do katerih so upravičeni kot lastniki. To odgovornost bi zaradi tega še posebno omenila, ker je v primerjavi z ostalimi podjetji bistveno bolj pomembna, saj od ekonomske uspešnosti zelo odvisna kvaliteta življenja invalidov, možnosti športnikov za vrhunske dosežke, itd.

Odločitve podjetja morajo biti ravno zato veliko bolj premišljene, podjetje ima zelo veliko odgovornost za doseganje čim boljših poslovnih rezultatov, ki bi posledično izboljšali prihodke omenjenih dveh fundacij.

Loterija Slovenije se lahko pohvali, da je v letu 2007 vplačala kar za 18,6 milijona evrov koncesijskih dajatev, kar je 80% vseh koncesijskih dajatev obeh fundacij. Pomen tega podjetja za družbo je zato izjemen. Letno poročilo Loterije Slovenije d.d. za leto 2007)

Fundacija FIHO je zelo pomembna fundacija, ki razporeja sredstva humanitarnim in invalidskim organizacijam. Vsako leto objavi razpis na katerega se potem organizacije (društva) lahko prijavijo in uveljavljajo možnost dostopa do loterijskega denarja. Tako so na primer različna društva upravičena do teh sredstev. Poslovanje mora biti pregledno, fundacija mora pripraviti finančni načrt, ki ga javno objavi, prav tako javno objavi razpis za dostop do sredstev, ki jih ima na razpolago, javno tudi objavi rezultate razpisa. Tako objavi, kdo je upravičen do sredstev, ter kdo ne, ter zakaj ne. Bodisi je lahko neko društvo ali ustanova

zavrnjena zato, ker ni predložila ustrezne dokumentacije v zahtevanem roku, ali pa zato, ker ne izpolnjuje pogojev. Možno je namreč, da se prijavi organizacija, ki nima niti enega programa za pomoč invalidnim ali revnim osebam in dolžnost fundacije je, da takega prosilca zavrne. Fundacija se tudi odloči koliko denarja gre humanitarnim, ter koliko invalidskim organizacijam. Ko se odloči koliko denarja gre kateri organizaciji pa se še odloči koliko denarja gre za kakšen projekt (primer: šolanje prostovoljcev, za prevoze invalidov in podobno).

Če jih naštejemo samo nekaj tipičnih organizacij, ki so prejemnice teh sredstev (Poročilo o delu in finančnem poslovanju FIHO 2009, 2010, st. 32 – 36):

- Društvo pljučnih in alergijskih bolnikov Slovenije
- Društvo na srcu operiranih Slovenije
- Združenje bolnikov s cerebrovaskularno boleznijo Slovenije
- Zveza slovenskih društev za boj proti raku- Zveza DBPR
- UP-Društvo za pomoč zasvojemcem in njihovim svojcem Slovenije
- Zveza društev upokojencev Slovenije
- Rdeči križ Slovenije

Gre torej za organizacije z družbeno koristnimi prispevki. Seveda pa je takih organizacij več, naštela sem samo nekaj primerov.

Če pa pogledamo fundacijo za financiranje športnih organizacij pa se sredstva delijo na enak način. Fundacija pripravi finančni načrt in plan dela za določeno leto in pravila za podelitev sredstev, izvede javni razpis ter izbere prejemnike sredstev ter javno objavi rezultate razpisa, tako, da se zagotovi transparentnost podeljevanja sredstev. Tako kot Fundacija za financiranje humanitarnih in invalidskih organizacij, se tudi Fundacija za financiranje športnih organizacij financira iz koncesijskih dajatev obeh loterijskih podjetij, iz dividend podjetja Loterija Slovenije d.d, ter koncesijskih dajatev ostalih prirediteljev iger na srečo.

Denar fundacija razdeli za sledeče programe (Poročilo o delu FŠO za leto 2009, 2010, str 6):

- za založništvo v športu
- za športne dejavnosti
- za gradnjo infrastrukture
- za raziskovanje in razvoj športa

Prejemniki so različni. Veliko denarja dobijo posamezne zveze, kot so Nogometna zveza Slovenije, Hokejska zveza Slovenije, Kajakaška zveza Slovenije, Atletska zveza Slovenije, itd.

Do denarja so lahko upravičene tudi občine, ki lahko prejmejo sredstva za gradnjo športnih objektov, ki so običajno lahko veliko breme za občinske proračune.

Posamezna društva so tako upravičena tudi do sredstev za nakup športne opreme in rekvizitov kot tudi do sredstev za različne športne prireditve. Ogromno denarja gre tudi za posebne projekte, kot so Olimpijske igre, Sredozemske igre, štipendiranje mladih in perspektivnih športnikov in dodatno nezgodno zavarovanje športnikov.

Če analiziram ekonomsko odgovornost glede na nekatere enostavne kazalnike bi izbrala sledeče: dividenda na delnico, bilančni dobiček, strateške odločitve, minimizacija stroškov in podobno.

Najprej bom seveda izbrala bilančni dobiček podjetja. Analizirala ga bom za obdobje petih let od leta 2004-2008. Loterija Slovenije v času pisanja diplomskega dela še ni predstavila letnega poročila za leto 2009.

TABELA 1: Dobiček Loterije Slovenije med leti 2004-2008

Leto	2004	2005	2006	2007	2008
Poslovni izid (v EUR)	3.920.635	4.582.282	4.348.743	3.168.534	3.821.046
I_{t/2004}	100,00	116,87	110,91	80,16	97,46

Vir: Letno poročilo Loterije Slovenije d.d. za poslovno leto 2008, str. 4.

Vidimo lahko, da čisti poslovni izid po letih variira. Razlogov za upad čistega poslovnega izida v letu 2007 glede na leto 2004, ko je čisti poslovni izid padel kar za 19,84 indeksnih točk je veliko. Tu je potrebno omeniti nelegalne prireditelje iger na srečo, kot sta Bin in pa Bet at home in pa seveda drugi, trajni prireditelj iger na srečo Športna Loterija, ki pa je svoj tržni delež močno povečevala skozi vsa ta leta. Razlog je tudi v internetni ponudbi, katero pa je Loterija Slovenije zaradi zakonskih ovir ponudila šele 3. marca 2010.

Prav tako se krepi tudi tržni delež drugih ponudnikov iger na srečo, gre za posebne ponudnike iger na srečo, kot so igralni saloni, igralnice in podobno.

- dividenda na delnico

Dividende na delnico se določijo vsako leto na skupščini delničarjev ko se lastniki seznaniijo z realiziranim čistim dobičkom, in ko ocenijo koliko tega dobička gre lahko lastnikom za dividende.

Podjetje zasleduje politiko stalnega in stabilnega izplačevanja dividend. V letu 2009 je izplačalo 37 evrov dividende na delnico, enako v predhodnem letu 2008, v letu 2007 pa je izplačalo za 35,729 evrov dividende na delnico.

Glede na povedano lahko zaključim, da je lastniški delež v podjetju Loterija Slovenije dobra naložba, saj zagotavlja lastnikom konstanten in pričakovan donos, kar je dobro, saj lahko tako najpomembnejši lastniki zelo natančno planirajo sredstva, ki jih lahko pričakujejo, kar je zelo

pomembno pri pripravi finančnih načrtov za posamezno leto, ki jih pripravita obe fundaciji in ki so podlaga za razporejanje sredstev.

-Z vidika proučevanja družbene odgovornosti je zelo pomembna analiza vpliva Loterije Slovenije na obe fundaciji. Tako bom analizirala odstotek vseh plačanih koncesijskih dajatev glede na posamezno fundacijo.

Kot že omenjeno Loterija Slovenije ni edina, ki prispeva sredstva v obe fundaciji. Tu je še drugi prireditelj klasičnih iger na srečo Športna Loterija, igralnice in igralni saloni ter drugi občasni prireditelji iger na srečo.

Glede na to, da so se gospodarske razmere tekom let spremenile, zamenjali pa smo tudi valuto, primerjava nominalne višine plačanih koncesijskih dajatev ne bi bile smiselne. Zato bom pomen Loterije Slovenije za obe fundaciji in posledično za najbolj ranljive skupine ljudi izračunala tako, da bom primerjala odstotke koncesijskih dajatev, ki jih vplača Loterija Slovenije glede na vse plačane koncesijske dajatve v posamezni fundaciji za leta 2005-2009. Podatek za leto 2009 za FIHO še ni znan, saj fundacija še ni javno objavila letnega poročila.

TABELA 2: Odstotek koncesijskih dajatev Loterije Slovenije d.d. glede na vse vplačane koncesijske dajatve v FŠO in FIHO od leta 2005-2010

Leto	Odstotek dajatev, ki jih Loterija Slovenije prispeva v FŠO	Odstotek dajatev, ki jih Loterija Slovenije prispeva v FIHO
2005	54,80	90,12
2006	52,10	89,70
2007	44,40	86,60
2008	50,10	89,70
2009	48,54	-

Viri: Poročilo o delu in finančnem poslovanju FIHO za leto 2009, str 6; Finančni načrt Fundacije za šport za leto 2009, str. 7, preglednica 3; Finančni načrt fundacije za šport za leto 2010, str 6, preglednica 2.

Opazim lahko, da je podjetje Loterija Slovenije najpomembnejši plačnik sredstev za obe fundaciji. Njen pomen je še posebej izrazit v fundaciji, ki sredstva razdeljuje invalidom in humanitarnim organizacijam. Razlog je v tem, da mora podjetje Športna loterija plačevati več koncesijskih dajatev v FŠO zaradi same narave storitev, ki jih Športna Loterija ponuja. Odstotek se nekoliko zmanjšuje, kar je posledica povečanja tržnega deleža konkurentov, ki prirejajo igre na srečo v kazinojih. Glede na to, da je podjetje Loterija Slovenije največji vplačnik sredstev imata zato velik strateški interes v podjetju, kar je tudi razlog, da želita obe fundaciji povečati lastniški delež v obravnavanemu podjetju.

Kot nekatere izmed pomembnih strateških odločitev bi omenila sledeče:

- uvedba novih prodajnih poti- predvsem preko spleta. Projekt je zaključen, odobrilo ga je pristojno ministrstvo. Seveda je pomembno družbeno odgovorno prirejanje iger na srečo preko spleta, s katerim so se odzvali na potrebe strank, ki jih lahko pretirano igranje zavede. Tako na primer podjetje postavlja nekatere omejitve pri uporabi spleta kot sredstva za vplačevanje Lota. Tako se mora vsak uporabnik pred prvo uporabo identificirati, kar je tudi zahteva zakona, omejen je znesek vplačevanja, omejen je tudi znesek izplačil, podjetje ponuja tudi možnost, da si posameznik sam za določeno obdobje prepove dostop do spletnega vplačevanja. S to odločitvijo, ki je seveda zelo pametna bi lahko konkurirali prirediteljem, tako tujim, kot domačim, ki to že ponujajo. Dejstvo je, da je veliko udobneje igrati igre preko spleta, saj ti ni potrebno hoditi do prodajnega okenca. Je pa sodeč po komentarjih, ki se pojavljajo na spletu za uporabnike zelo moteče, da se morajo pred prvo uporabo identificirati, kar pomeni, da morajo poslati kopijo osebnega dokumenta ali pa pokazati osebni dokument na okencu. Večina uporabnikov ne razume, da je to zahteva zakona, na kar bi podjetje moralo bolj glasno opozarjati kupce.

- krepitev iger na srečo in uveljavljanje sprememb

*Uvedli so posebno igro Lotko Plus

*V igri Lotko so uvedli dodatne dobitke

*Začeli so z posebnimi žrebanji Super Loto, ki prinašajo bolj bogate dobitke. Super Loto je praktično navaden Loto, ki pa se izžreba samo dvakrat letno, ker pomeni, da so tudi dobitki večji. Tudi, če glavni dobiček sedmica ni izžreban se namesto, da bi se preneslo sklad za sedmico v naslednje žrebanje, ki je šele čez pol leta, povečajo dobitki nižjih ravni- recimo petica, štirica ali pa še nižji dobitki.

-povezovanje z tujimi prireditelji. To je poseben način sodelovanja med loterijami, ki bi lahko skupaj pripravljale igre na srečo. Tudi tukaj se zapleta z nadzornimi institucijami, ki morajo odobriti taka povezovanja. Primer takega čezmejnega sodelovanja je Euromillion, ki pa ga v Sloveniji zaenkrat še ne moremo vplačati, ker je to v nasprotju z zakonodajo. Na tak način bi si lahko povečali tržišče in možnosti za boljšo prodajo.

Če ocenim celotno ekonomsko odgovornost podjetja, lahko zatrdimo, da se podjetje zaveda svoje ekonomske odgovornosti in pomena te odgovornosti. Podjetje je v letu 2008 povečalo prodajo na skoraj vseh oblikah iger na srečo, kar je dokaz, da strateške odločitve sprejema odgovorno in premišljeno. Predvsem je pomembno, da je lastniški delež v podjetju varna naložba za vse delničarje, kar omogoča dobre donose.

Kljub vsemu povedanemu pa lahko zaključim, da je še vedno ena izmed prioritet podjetja družbeno odgovorno prirejanje iger na srečo. Podjetje ne želi povečevati prodaje na vsak način, ampak želi ohranjati trenutno pozicijo ob kvečjemu zmerni rasti prodaje, vsekakor pa ne želi spodbujati prekomernega igranja iger na srečo.

4.3.2 Zakonska odgovornost

Druga stopnja odgovornosti pa je ta, da mora podjetje spoštovati vso zakonodajo, ki je povezana z delovanjem podjetja. To so na primer okoljevarstveni zakoni, zakoni za zaščito potrošnika in drugi zakoni.

4.3.2.1 Slovenska zakonodaja

Za podjetje je najbolj pomemben Zakon o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije (1996), ki predpisuje lastniško strukturo Loterije Slovenije in določa tudi temelje za nastanek obeh fundacij, ki razdeljujeta sredstva in podobne določbe.

Potrebno je spoštovati tudi:

- Zakon o igrah na srečo (2003), ki se v drugem poglavju dotika trajnega prirejanja klasičnih iger na srečo. V tem poglavju se dotika tem, kot so: kdo sploh lahko podobi koncesijo in podrobnejše pogoje, ki jih mora izpolnjevati, kakšna mora biti lastniška struktura, dotika se plačevanja in višine koncesijskih dajatev in podobno.

- Uredbo o podrobnejših pogojih, ki jih mora izpolnjevati prireditelj pri trajnem prirejanju

- Posebno pozornosti pa je potrebno nameniti tudi Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranju terorizma (2007). Loterijska podjetja so ena od tistih, ki so v zakonu navedena, kot organizacije, na katere se nanaša ta zakon. Kar pomeni, da morajo upoštevati vsa njegova določila, kar vključuje tudi sodelovanje z posebnim uradom, ki ga ima država, in se imenuje Urad za preprečevanje pranja denarja in financiranje terorizma. Ta zakon zahteva, da mora podjetje predložiti vse podatke omenjenemu uradu, če jih zahteva in mu sporočati vse pomembne dogodke, ki bi lahko pomenili pranje denarja ali financiranje terorizma, kot to vелеva zakon. To je še posebno pomembno, ker loterija sedaj opravlja svoje storitve preko spleta. Stranko je tako potrebno identificirati, kar pomeni, da mora podjetje pridobiti veljaven osebni dokument, ki ga posameznik lahko prinese do prodajnega okenca, kjer ga zaposleni lahko vidi, lahko pa izpolni pristopno izjavo preko spleta in pošlje kopijo osebnega dokumenta po pošti.

- Omenila bi še Pravilnik o prirejanju iger na srečo preko spleta in drugih telekomunikacijskih sredstev, ki je za Loterijo Slovenije obvezujoč odkar ponuja svoje storitve preko spleta. Ta zakon določa, katere informacije morajo biti vse na voljo uporabniku na spletni strani, katere podatke mora podjetje pridobiti o uporabniku, določa pravila o strojni in programski opremi spletnega igralnega sistema, ki mora biti nadzorovana in locirana v Sloveniji, zakon zahteva beleženje vseh transakcij in drugih podatkov in zahteva varnost uporabnikov.

-Zakon o varovanju osebnih podatkov (2004). Podjetje prihaja v stik z občutljivimi osebnimi podatki, ki jih je dolžna spoštovati. Tako na primer ne sme posredovati medijem, kdo je zadel glavni dobitek, ne sme posredovati osebnih podatkov, ki jih prejme, ko se neka oseba registrira za igranje lota preko spleta, razen seveda, če tega ne zahteva Urad za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, kar gleda na poseben zakon ne predstavlja kršitve varovanja osebnih podatkov.

To so samo zakoni, ki jih mora upoštevati podjetje, in ki zadevajo področje prirejanja iger na srečo. So pa tudi drugi zakoni, ki urejajo položaj delavcev (delovno pravo), okoljevarstveno zakonodajo, in seveda zakonodaja, ki zahteva spoštovanje pogodbenih obveznosti (Obligacijski zakonik), saj mora podjetje spoštovati vsa določila koncesijske pogodbe, ki jo sklene z pristojnimi organi države in seveda druge pogodbe, ki jih sklepa pri svojem poslovanju.

4.3.2.2 Evropska zakonodaja

Za podjetje pa je od vstopa v Evropsko Unijo zelo pomembna tudi zakonodaja, ki se sprejema na evropskem nivoju. Z vidika družbene odgovornosti je seveda najpomembnejša evropska zakonodaja, ki ureja prirejanje iger na srečo preko spleta. To je predvsem zakonodaja, ki ureja prost pretok storitev, za katero pa je sodišče evropskih Skupnosti s svojo sodbo odločilo, da je prirejanje iger na srečo izvzeto od določil o prostem pretoku storitev, zaradi nevarnosti porasta kriminala, odvisnosti in drugih nevarnih posledic, ki bi jih lahko imelo na javno varnost in javno zdravje. Na tem področju pa je veljalo kar nekaj zmede, saj je Sodišče evropskih skupnosti podalo dve ne povsem enaki mnenji.

Sodbe sodišča evropskih skupnosti je potrebno redno spremljati, saj to sodišče v svojih sodbah podaja definicije in stališča, ki so potem podlaga za druge primere.

Sodišče Evropskih Skupnosti je v primeru Gambelli (Gambelli je fizična oseba, ki je v Italiji sprejemala stave za loterijsko podjetje iz Velike Britanije, zaradi česar ga je preganjalo Italijansko nacionalno sodišče, Gambelli pa je zato vložil tožbo na Sodišče evropskih skupnosti) zapisalo, da če vlade držav članic potrošnike spodbujajo k udeležbi pri loteriji, igrah na srečo in stavah, da bi s tem pridobile finančne koristi za javne namene, se vlade teh držav ne morejo sklicevati na javni red in skrb za zmanjšanje priložnosti za stave. Na tak način je dalo prav Gambelliju.

Sodišče Evropskih skupnosti v primeru Liga Portuguesa de Futebol Profissional in Bwin International proti portugalski loteriji Santa Casa, številka primera C-42/07 zapisalo na dan 8.9.2009, da je na področju spletnih stav velika nevarnost za javno zdravje in javni red, za povečano možnost kriminalitete in podobno in s tem dalo jasno vedeti, da se podjetje Bwin ne more zanašati na načelo prostega pretoka storitev in dovolilo monopol posamezni članici evropske unije, da ureja področje internetnega prirejanja iger na srečo po svoje. Za podjetje je

bila ta sodba zelo pomembna, ker je omogočila, da se omeji nelojalna konkurenca. Pozdravilo pa jo je tudi evropsko loterijsko združenje.

Seveda pa se na ravni EU sprejema tudi veliko drugih aktov, kot so direktive, uredbe, priporočila, mnenja, ki jih mora podjetje poznati.

4.3.3 Etična odgovornost

Podjetje posluje v dejavnosti, kjer je zelo izpostavljen vidik škodovanja družbi preko spodbujanja prekomernega igranja iger na srečo. Predvsem je tukaj etična odgovornost loterijskega podjetja opozarjanje na ta problem in pa borba proti športnim stavam, ki lahko naredijo veliko škode. Igre na srečo so na žalost zaradi razvoja tehnologije postale vse bolj dostopne tudi po 24 ur na dan. V Sloveniji na žalost ni veliko raziskav, ki bi se dotikale teme odvisnosti od iger na srečo. Ena redkih raziskav, ki sem jo zasledila je raziskava, ki jo je izvedla Fakulteta za uporabne družbene študije iz Nove Gorice, kjer so naredili raziskavo na temo odvisnosti od igranja iger na srečo med mladimi, posebej med študenti Univerze v Ljubljani in med koprskimi dijaki.

V svoji študiji dr. Mirna Macur (2010, str 7) opozarja, da je v Sloveniji zasvojenost velik problem. Pri tem se opira na raziskave, ki jih je opravila prej omenjena fakulteta leta 2008. Raziskava je pokazala, da ima kar 2% Slovencev težave z igrami na srečo, od tega je 0,46% Slovencev patoloških hazarderjev, ki nujno potrebujejo pomoč. Slovenija je tudi na prvem mestu med evropskimi velesilami po številu igralnic na prebivalca. Prevezemanje odgovornosti prirediteljev je tako nujna.

Povprečna oseba, ki ima težave z igrami na srečo je sodeč po zgoraj omenjeni raziskavi moški, samski (nikoli poročen) s štiriletno srednjo šolo. Gre predvsem za mlade do 30. leta starosti. Največ denarja odvisniki porabijo za igralne avtomate, medtem ko mesečna poraba odvisnikov za Loto ni velika. Študija tudi ugotavlja, da so problemi z odvisnostjo pri posebnih igrah na srečo verjetnejši. (Rončević B. & Makarovič M. & Macur M., 2008).

Zato je nujno, da podjetje upošteva zakon zgolj kot minimum zahtev. Zakon je neka podlaga, podjetje pa sprejema na podlagi tega svoje interne pravilnike, standarde, kodekse. Vse te akte podjetje sprejema in podpisuje zato, ker si želi družbeno odgovornost vpeljati celovito na vsa področja svojega delovanja. Namen vseh teh aktov ni nadomestiti zakonodajo, ki jo sprejema država pač pa samo nadgradi zahteve zakonov. Ti pravilniki, standardi in norme gredo še za stopničko višje od zakona in imajo veliko večje zahteve kot sam zakon.

Podjetje je poleg zakonov omejeno še z naslednjimi dokumenti, ki jih je prostovoljno vpeljalo na področje družbene odgovornosti:

- Kodeks družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo
- Standarde družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo
- Kodeks tržnega komuniciranja Loterije Slovenije

-Strategijo družbene odgovornosti, med letoma 2007-2010

-Članstvo v WLA IN EL, ter sprejem njihovih zahtev in priporočil. Podpis European Responsible Gaming Standards (Evropskih standardov družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo).

Vsak od teh kodeksov, standardov in pravilnikov določa, kaj je prav in kaj ne in so podlaga za nadaljnje ukrepe na področju družbene odgovornosti. Pri vseh teh dokumentih, ki jih podjetje sprejema povsem prostovoljno lahko govorimo o nekakšni hierarhiji. Najvišje so standardi načela svetovnega združenja, ki so zelo ohlapni, bolj podrobni in veliko večje zahteve imajo Evropskega loterijskega združenja. Najnižje pa so interni pravilniki, ki jih sprejema podjetje samo in imajo veliko bolj natančne zahteve, ki so tudi prilagojeni naši zakonodaji.

4.3.3.1 Interni pravilniki, ki zahtevajo družbeno odgovorno ravnanje

V podjetju so v letu 2008 sprejeli Kodeks družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo. Gre za kodeks v katerem so se zavezali, da bodo v vse pore delovanja podjetja vključili preprečevanje slabega vpliva iger na srečo na posameznika. Njihov kodeks pripomore k temu, da se podjetje zaveže za (Kodeks družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo, 2008):

- odgovornemu odnosu do prodajalcev iger na srečo;
- odgovornemu razvoju obstoječih in novih storitev in produktov;
- odgovornemu tržnemu komuniciranju;
- izobraževanju zaposlenih na temo odgovornega prirejanja iger na srečo

V podjetju pa so sprejeli tudi Kodeks tržnega komuniciranja v Loteriji Slovenije. Razdeljen je na dela A, B in C. V delu A so zabeležena osnovna načela, v delu B se posvečajo direktni prodaji in direktnemu trženju, v delu C pa internetu in drugim telekomunikacijskim sredstvom. Skupaj je v tem kodeksu zapisanih kar 17 načel (Kodeks družbeno odgovornega komuniciranja v Loteriji Slovenije d.d., 2008).

- Osnovno načelo je, da spoštujejo osebne pravice igralcev iger na srečo in jih ne spodbujajo k pretiranemu igranju iger na srečo.
- Loterija Slovenije je izrablja zaupanja in ne izkorišča nepoznavanja iger na srečo.
- Njihovo oglaševanje ne spodbuja etične, nacionalne, verske, spolne ali kakšne druge diskriminacije in ne posega v človekovo dostojanstvo.
- Oglaševanje ne zavaja igralcev, ne daje nerealnih pričakovanj.
- V Loteriji Slovenije so omejili izdatke za oglaševanje na 2 odstotka od celotnega prometa njihove dejavnosti.
- Loterija Slovenije ne spodbuja igranja na način, ki bi lahko ogrozil socialni položaj igralca ali vplival na kvaliteto odnosov v družini.
- V podjetju od svojih poslovnih partnerjev zahtevajo etično in družbeno odgovorno ravnanje. Spoštovati morajo načela in standarde družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo, ki so jih sprejeli v podjetju.
- Trženje ni usmerjeno v mladoletne osebe, ali socialno ogrožene skupine prebivalstva.

- V podjetju ne zlorablajo podatkov o igralcih.
- Podjetje pri pošiljanju direktne pošte ali pri direktni prodaji, spoštuje in upošteva standarde in pravila družbeno odgovornega ravnanja.
- Loterija Slovenije od vseh prodajalcev, izvajalcev pospeševalnih akcij zahteva ravnanje, ki je v skladu z usmeritvami podjetja kot družbeno odgovornega podjetja.
- Vse pospeševalne akcije vodijo v duhu poštenega prirejanja iger na srečo. 13. Pospeševalne akcije so nediskriminatorne do igralcev in ostalih deležnikov.
- Loterija s pospeševalnimi akcijami ne zavaja igralcev. V promocijskih materialih prikazuje samo dejanske, pomembne in realne informacije o igranju in možnostih dobitka.
- Loterija zagotavlja varnost internetnega poslovanja.
- Loterija Slovenije skrbno ravna z podatki o igralcih, in jih ne razkriva brez njihovega dovoljenja, oziroma le na poziv ustreznih organov.
- Podjetje spoštuje želje igralcev, če le ti ne bodo želeli prejemati različnih informacij, ki jih zanje pripravlja loterija.

4.3.2.2 Načela svetovnega združenja

Glede na to, da so člani svetovnega združenja loterij in člani evropskega združenja loterij si skrbno prizadevajo, da bodo strogo spoštovali njihova navodila in priporočila. Tako so podpisali standarde, ki se imenujejo Evropski standardi družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo, ki jih je pripravilo evropsko loterijsko združenje, držijo pa se tudi priporočil svetovnega združenja.

Svetovno združenje loterij je objavilo načela, ki naj bi se jih držalo njihovo članstvo. Glasijo se (WLA Responsible gaming Principles, 2006):

- Člani naj izberejo premišljene in uravnotežene ukrepe za doseg ciljev, medtem pa naj varujejo interese njihovih strank in ranljivih skupin, istočasno pa naj podpirajo njihovo zavezo branjenja javnega reda skozi zakonodajo.
- Člani naj zagotovijo, da so njihove prakse in postopki potekajo skozi kombinacijo vladne zakonodaje, regulatorja in individualne odgovornosti.
- Člani naj razvijajo svoje poslovne prakse v povezavi z odgovornim prirejanjem iger na srečo
- Člani bodo sodelovali z deležniki- vključno z vladami, nevladnimi organizacijami, regulatorji, raziskovalci, strokovnjaki z področja javnega zdravja in splošno javnostjo, in bodo delili informacije, razvijali raziskovalne metode in na splošno promovirali družbeno odgovorno prirejanje iger na srečo in spodbujali boljše razumevanje vpliva prirejanja iger na srečo na družbo.
- Člani bodo promovirali samo legalno in družbeno odgovorno prirejanje iger na srečo v vseh pogledih njihove dejavnosti, vključno z razvojem, prodajo in trženjem njihovih produktov in dejavnosti in se bodo trudili, da bodo tudi njihovi zastopniki počeli enako.

- Člani bodo zagotavljali javnosti točne in uravnotežene informacije za to, da bodo lahko posamezniki informirani sprejemali odločitve o aktivnostih prirejanja iger na srečo v okviru zakonodaje, ki zadeva loterije.

- Člani se bodo trudili spremljati, preizkušati, in ustrezno preveriti vse aktivnosti in poslovne prakse, ki so povezane z odgovornim prirejanjem iger na srečo. Njihove ugotovitve bodo tudi javno objavljene.

4.3.2.3 Standardi evropskega združenja

Ti standardi so bili sprejeti kot nekakšno dopolnilo nacionalnim zakonom, ki veljajo v posamezni državi, in ne kot nadomestek zakonom. Od loterijskih podjetij zahtevajo celo bolj stroge ukrepe, kot jih velevajo zakoni.

Njihov glavni namen so:

-Spodbujati podjetja, da še naprej spoštujejo zakone v matični državi, da se bojujejo proti nelegalnim prirediteljem iger na srečo, in da se stalno bojujejo proti raznim finančnim nepravilnostim, kot to veleva zakonodaja Evropske unije

-Ugotoviti najboljše prakse, ki jih imajo podjetja v tej dejavnosti in jih tudi promovirati na najrazličnejše načine.

-Spodbujati podjetja, da postane družbeno odgovorno prirejanje iger na srečo vpeto v vse pore delovanja podjetja in na ta način zmanjšanje negativnega vpliva prirejanja iger na srečo na celotno družbo

Postaviti pravila pri poslovanju, kar vključuje:

-Zagotavljanje, da so vključeni tako interesi igralcev iger na srečo, kot tudi ranljivih skupin ljudi.

-Zagotoviti, da se upoštevajo vsa pravila, zakoni in druge oblike državnih regulacij.

-Zagotavljanje, da podjetja razvijejo svoje dobre prakse na tem področju, hkrati pa morajo zbirati najnovejše informacije in raziskave.

-Skrbeti za boljše razumevanje vpliva, ki ga imajo igre na srečo na širšo družbo.

-Promovirati družbeno odgovorno prirejanje iger na srečo. To mora početi podjetje samo, kot tudi njihovi prodajni zastopniki.

-Zagotavljati ustrezne informacije širši javnosti, da lahko na podlagi uravnoteženih informacij sprejema svoje odločitve o igranju iger na srečo.

-Da se podjetja na področju družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo neprestano izboljšujejo, uvajajo novosti, ter da o svojih projektih tudi poročajo javnosti.

-Podjetja morajo tudi stalno obveščati javnost, da so njihovi programi družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo na visokem nivoju, ter da je zagotovljen neodvisni nadzor teh programov.

Pomembno pa je tudi, da ti standardi ponudijo definicijo, kdo sploh so ranljive skupine ljudi. To so po njihovem mnenju mladoletne osebe, osebe z nizkimi dohodki, ki so prav zaradi tega

bolj izpostavljene tveganju, da bodo pretirano igrale igre na srečo, tisti, ki imajo že težave z odvisnostjo od iger na srečo, tudi njihovi prodajni zastopniki, zaposleni in vsi, ki se morda ne zavedajo teh težav.

Standardi so razdeljeni na deset poglavij (European Responsible Gaming Standards 2006).:

Prvo poglavje se nanaša na raziskave. Loterijske podjetja naj spodbujajo najrazličnejše raziskave, katere bi pomagale razumevati problematiko zasvojenosti z igrami na srečo. Najrazličnejše raziskave naj jim pomagajo tudi pri sprejemanju najrazličnejših ukrepov v podjetju.

Drugo poglavje se nanaša na izobraževanje zaposlenih. Podjetja naj s pomočjo najrazličnejših komunikacijskih kanalov obveščajo zaposlene o ukrepih s področja družbene odgovornosti. Vsi zaposleni naj se redno zaposlujejo na področju družbene odgovornosti, tisti zaposleni, ki delajo s strankami naj se izobražujejo na področju preprečevanja mladoletnega igralništva.

Tretje poglavje se nanaša na prodajne zastopnike. Vsa podjetja morajo redno izobraževati svoje prodajne zastopnike in jim nuditi vse potrebne informacije. Preden lahko kdo sploh postane prodajni zastopnik mora biti deležen posebnega izobraževanja. Agenti tudi ne smejo sprejemati nobenih kreditnih kartic, oziroma ničesar, s čimer bi lahko igralec igral na kredit.

Četrto poglavje se nanaša na samo oblikovanje iger na srečo, ki morajo biti zasnovane tako, da se že pri samemu zasnovanju upoštevajo vsi faktorji igre na srečo, ki bi lahko imeli škodljive posledice na družbo.

Peto poglavje se nanaša na druge prodajne kanale. Tako jim daje nasvete, kaj morajo vsi ti kanali vsebovati. Tako naj bi vsebovali sisteme, ki preprečujejo igranje mladoletnim, povezave do spletnih strani, ki vsebujejo podatke o problematiki prekomernega igranja, omejitev vplačanih zneskov in omejitev nagrad, ki jih lahko prejme igralec, varnostni sistemi, ki bi preprečevali najrazličnejše zlorabe in podobno.

Šesto poglavje se dotika trženja. Trženje ne sme biti usmerjeno v ranljive skupine ljudi. Vsako podjetje naj tudi sprejme svoj interni pravilnik, kar se tiče trženja.

Sedmo poglavje se ukvarja z zdravljenjem odvisnikov. Zdravljenje naj bo v domeni za to pristojnih organizacij, loterije pa naj sodelujejo z njimi. Telefonske številke teh organizacij naj bodo dostopne na spletnih straneh.

Osmo poglavje se dotika izobraževanja igralcev iger na srečo. Le-ti naj bodo močno informirani in naj bodo podučeni o vseh težavah, ki jih lahko prinese pretirano igranje. Brošure s podatki naj bodo dostopne na takem mestu, da jih stranka vzame diskretno, ne da bi jo kdo videl.

Deveta točka govori o sodelovanju z deležniki. Podjetja naj se ukvarjajo z njimi in naj imajo z njimi formalne in neformalne kontakte. Deležniki naj imajo možnosti, da izrazijo svoje pripombe, predloge in skrbi

In na koncu so še zahteve o poročanju o njihovih programih z področja družbene odgovornosti. Podjetja naj poročajo na načine, ki so najbolj dostopni deležnikom, katerim želijo kaj sporočiti.

Če pogledamo samo uresničevanje teh standardov, kodeksov in ostalih dokumentov, ki naj bi jih podjetje upoštevalo, lahko hitro opazimo, da se podjetje teh dokumentov striktno drži. Še posebno so uspešni pri uresničevanju standardov evropskega združenja. Tako lahko ugotovimo, da se na vseh prodajnih mestih nahajajo zloženke, sprejeli so svoj kodeks tržnega komuniciranja, kot velevalo standardi, podjetje sodeluje z specializirano ustanovo Odsev se sliši, ki preprečuje zasvojenosti. Zaposleni so obveščeni o vseh aktivnostih preko intraneta, v podjetju zagotavljajo, da se vsi zaposleni redno izobražujejo. Marketinške akcije niso usmerjene v ranljive skupine, v podjetju razložijo, da so vse reklame po televiziji šele po osmi uri zvečer, ko naj bi bili otroci že v postelji in podobno.

4.3.4 Filantropska odgovornost v podjetju Loterija Slovenije d.d.

Filantropska odgovornost je v obravnavanem podjetju po mojem mnenju najmanj pomembna izmed družbenih odgovornosti. Prvi razlog je seveda ta, da mora podjetje nameniti veliko sredstev v dobrodelne namene za financiranje humanitarnih, invalidskih projektov in športnih projektov zaradi dolžnosti koncesijskih dajatev, zato funkcija sponzoriranja in doniranja sredstev ni tako izrazita. Na leto namenijo vsega skupaj nekaj čez 100 000 evrov za sponzorstva in donatorstva, točna številka je objavljena vsako leto v letnem poročilu.

Podjetje največ prispeva s svojo umetniško galerijo, ki jo ima v centru Ljubljane. V njej dobijo možnost razstavljanja manj znani avtorji. Na leto predstavijo okoli 10 razstav, ki si jih ogleda okoli 3500 ljudi.

Podjetje tudi investira v družbeno odgovorne projekte. Tako je v letu 2009 kupilo dom starejših občanov, po dogovoru z pristojnim ministrstvom pa bodo celo dogradili prizidek, da bo na voljo več postelj. Taki projekti so seveda zelo dobrodošli, saj zaradi demografske situacije primanjkuje postelj v domovih za ostarele, čakalne dobe pa segajo tudi več kot 10 let.

Pomembno je tudi zbiranje odpadnega papirja, ki ga podarijo fundaciji Pismo srca, ki denar od prodaje papirja namenja za štipendije.

Na splošno tudi ekologija ni tuja stvar, saj skrbijo za ločeno zbiranje odpadkov, tiskalnike imajo nastavljene na obojestransko tiskanje in podobno.

SKLEP

Z tem delom sem želela pojasniti, da družbena odgovornost v podjetju Loterija Slovenije ni le nekaj na papirju, oziroma na spletni strani, ampak je koncept, ki se ga v podjetju zavedajo vsi zaposleni in vlagajo ekstremne napore, da bi svoje naloge opravljali na način, ki ne škoduje nobeni izmed skupin, katero zadeva poslovanje podjetja. Predvsem pa sem želela dokazati, da se, kljub temu da je podjetje močno obremenjeno z zakonodajo, da preseči stroge zahteve zakonov in se truditi biti na tem področju še boljši.

Kljub temu, da bi se verjetno pojavile kritike, da ima podjetje zelo omejeno konkurenco, in da je veliko lažje uvajati ta koncept v podjetje, kar drži le delno. Tudi to podjetje se mora zelo truditi, saj je podvrženo konkurenci z podjetji, ki nelegalno poslujejo na področju Republike Slovenije in pa konec koncev z vsemi pritožbami, s katerimi si ljudje zadovoljujejo svoje potrebe po zabavi. Tega pa ni tako zelo malo.

Ključno, kar bi rada na koncu izpostavila je, da se podjetje zaveda, da je njegov ključni namen poslovati z dobičkom, oziroma sprejemati ti. imenovano ekonomsko odgovornost podjetja, ampak ne za vsako ceno, saj delujejo v panogi, ki lahko povzroči veliko gorja in škode za ljudi, ki v igranju iger na srečo vidijo rešitev iz svojih hudih finančnih stisk.

Kar bi jaz mogoče izboljšala je to, da bi se bistveno bolj povezala z inštitucijam, ki opravljajo raziskovalno delo s področja igralništva. Po mojem mnenju bi morali igralci iger na srečo dobiti več informacij z področja posledic prekomernega igranja iger na srečo. Pogrešam statistične podatke in pa grafični prikaz stanja z področja zasvojenosti z igrami na srečo, saj so ti podatki zelo težko dostopni, bi pa bili za marsikoga zelo zanimivi. Podjetje bi veliko pridobilo tudi na kredibilnosti, če bi sofinanciralo študijo o odvisnosti od iger na srečo v Sloveniji in jo objavilo na svoji spletni strani. Mogoče tudi na bi bilo slabo, če bi podjetje imelo lastno svetovalnico in pa poseben center za raziskave z področja zasvojenosti z igrami na srečo. Menim, da bi si ga lahko poslužili tudi s finančnega vidika. Na spletni strani bi bilo lahko objavljeno tudi več strokovnih člankov z vidika družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo.

Splošna ocena samega koncepta družbene odgovornosti v tem podjetju pa je zelo pozitivna. Sem mnenja, da ta koncept uvajajo z srcem in vso predanostjo, in kar je še bolj omembo je to, da se držijo svoje vizije in svojega poslanstva. Ta pa je, če na kratko povzamem dosega čim višje prihodke iz prodaje, ampak ne za vsako ceno. Skrb za ranljive je na prvem mestu.

VIRI IN LITERATURA

- 1.10 Zapovedi evropske managerske konfederacije. Najdeno 15.5.2007 na spletnem naslovu:<http://zdruzenje-manager.si/slo/sodelovanja/mreza-managerjev/10zapovedi>.
2. Barnett, J.H.&Wilsted,W.D. (1988). *Strategic Management: Concepts And Cases*. Boston: Pws-Kent Publishing Company.
3. Beauchamp,T.L.&Bowie, N.E.(1993). *Ethical theory and Buisness* (4thed.) Englewood Cliffs: Prentice Hall.
4. Camelot (2008). *Camelot Corporate Responsibility Review 2007*. Watford: Camlelot.
5. Eberstadt N. (1977). *What History Telly Us About Corporate Social Responsibility*. V A.B.Caroll (ur.), *Managing Corporate Social Responsibility* (str 17-22). Boston:Little.
6. *European Responsible Gaming Standards* (2006). Lausanne:European Lotteries.
7. Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (2009). *Letno poročilo Fundacije za financiranje humanitarnih in invalidskih organizacij za leto 2008*. Ljubljana:Fundacija za financiranje humanitarnih in invalidskih organizacij.
8. Fundacija za šport (2008). *Finančni načrt Fundacije za šport za leto 2009*. Ljubljana: Fundacija za šport
9. Fundacija za šport (2009). *Finančni načrt Fundacije za šport za leto 2010*. Ljubljana: Fundacija za šport.
10. Fundacija za šport (2009). *Poročilo o delu Fundacije za šport v letu 2008*. Ljubljana: Fundacija za šport.
11. Francesco A.M.& Gold B.A.(2005). *International Organizational behavior* (2nded.). Upper Saddle River, New Yersey: Pearson Prentice Hall.
12. Jaklič. M. (2002). *Poslovno okolje podjetja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
13. Loterija Slovenije d.d. (2008). *Kodeks tržnega komuniciranja v podjetju Loterija Slovenije d.d.* Ljubljana: Loterija Slovenije d.d.
- 14.Loterija Slovenije d.d. (2008). *Kodeks družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo*. Ljubljana: Loterija Slovenije d.d.

15. Loterija Slovenije d.d (2008). *Letno poročilo podjetja Loterija Slovenije d.d. za leto 2008*. Ljubljana: Loterija Slovenije.
16. Macur M. (2010), *Družbeno odgovorno igralništvo- model evalvacije*. V Tomšič M. (ur), *Raziskave in razprave* (str. 7-8). Nova Gorica: Fakulteta za uporabne družbene študije.
17. Nueno, P., (2006). *Corporate social responsibility*. V. D. Prunk & A.Walravens (ur.), *Leadership For A Better World* (str.41-43). IEDC-Bled School of Management
18. Post, J. E., Frederick, W.C., Lawrence, A.T. & Weber J. (1996). *Business and Society: Corporate Strategy, Public Policy, Ethics*. (7thed.). New York: McGraw-Hill, Inc.
19. Pravilnik o prirejanju iger na srečo preko spleta in drugih telekomunikacijskih sredstev.(2008). *Uradni list RS*. (Št.42/2008, 30.april 2008).
20. *Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility: Green paper*. (2001). Luxemburg, Office for Official Publications of the European Communities.
21. Rončević B. & Makarovič M. & Macur M. (2008), *Raziskava o igrah na srečo*. Najdeno 28.5.2010 na spletnem naslovu http://www.fuds.si/media/pdf/raziskovanje/raziskava_o_igrah_na_sreco.pdf.
22. SvenskaSpel (2009). *SvenskaSpel Annual Report 2008*. Visby: SvenskaSpel. Najdeno 7.6.2010 na spletnem naslovu http://svenskaspel.se/img/omsvs/Annual_Report_2008.pdf.
23. *Temeljna načela odličnosti* (2004). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za meroslovje.
24. *WLA Responsible gaming Principles* (2006). Basel, World Lotteries Association.
25. Vidic D. & Praprotnik M. (2006). *Vdor tujih prirediteljev-nelegalno prirejanje iger na srečo na slovenskem trgu*. Najdeno 10.maja 2010 na spletnem naslovu: http://62.141.52.11/~fundacij/images/stories/dokumenti/VDOR%20TUJIH%20PRIREDITELJEV%20_3.pd
26. Zakon o igrah na srečo, uradno prečiščeno besedilo. (2003), *Uradni list RS*. (Št. 134/2003, 30.november 2003).
27. Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. (2007), *Uradni list RS*. (Št.60/2007, 6.julij 2007).

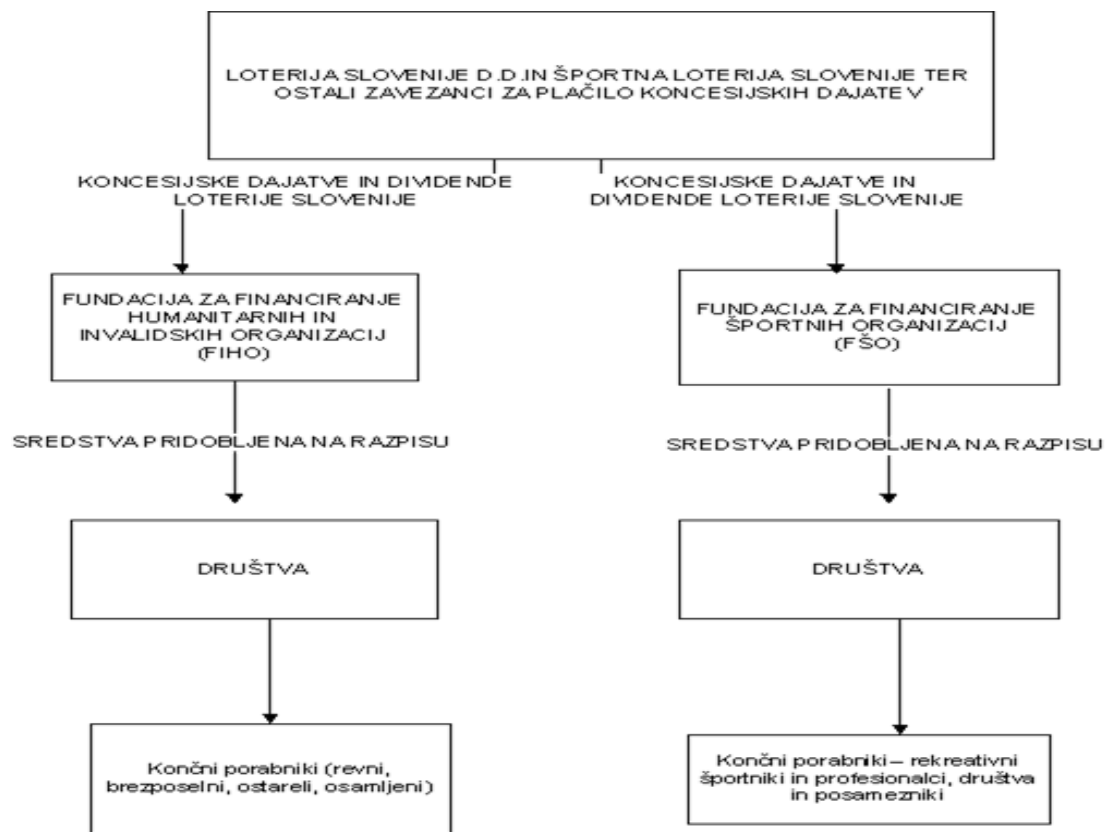
28. Zakon o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije (1996), *Uradni List RS*, (Št. 24/2006, 24.junij 1996).

29. Zakon o varovanju osebnih podatkov. (2004), *Uradni list RS* (Št. 86/2004, 15.julij 2007).

PRILOGE

Priloga 1: PRIKAZ RAZDELJEVANJA KONCESIJSKIH DAJATEV	1
Priloga 2 : BROŠURA IGRATE ODGOVORNO?.....	2
Priloga 3: INTRANETNO OBVEŠČANJE ZAPOSLENIH	5
Priloga 4: NAVODILA ZA IGRANJE LOTA Z NATANČNO IZRAČUNANIMI VERJETNOSTMI DOBITKA	9
Priloga 5: PIRAMIDA DRUŽBENIH ODGOVORNOSTI PODJETJA.....	10
Priloga 6: DÉLEŽNIKI LOTERIJE SLOVENIJE.....	10

Priloga 1: PRIKAZ RAZDELJEVANJA KONCESIJSKIH DAJATEV

Priloga 2 : BROŠURA IGRATE ODGOVORNO?

Ali zaradi igranja iger na srečo ne morete opravljati svojih rednih obveznosti (služba, študij itd.)?

☐ DA ☐ NE

Ali igre na srečo za vas pomenijo rešitev - izhod iz nesrečnega, dolgačasnega ali osamljenega življenja?

☐ DA ☐ NE

Se počutite obupano ali izgubljeno, če pri igranju na srečo izgubljate?

☐ DA ☐ NE

Si takoj po končani igri želite ponovno igrati?

☐ DA ☐ NE

Ali za igre na srečo zapravite ves denar, tudi tistega, ki ga imate privarčevanega za nujne primere?

☐ DA ☐ NE

Ste svojim bližnjim (sorodnikom, prijateljem) kadarkoli lagali glede količine denarja ali obsega časa, porabljenega za igre na srečo?

☐ DA ☐ NE

So sorodniki ali prijatelji kdaj kritizirali vaš pristop k igranju na srečo?

☐ DA ☐ NE

Ste si kdaj izposojali ali celo ukradli denar zato, da ste lahko igrali igre na srečo ali poplačali pretekle dolgove iz tega naslova?

☐ DA ☐ NE

Se upirate temu, da bi denar, namenjen igranju na srečo, porabili v druge namene?

☐ DA ☐ NE

Se zaradi iger na srečo vse manj zanimate za svoje bližnje (sorodnike, prijatelje)?

☐ DA ☐ NE

Ali po končani igri, v kateri ste izgubili, čutite potrebo, da bi izgubljeni znesek čimprej prigrabili nazaj?

☐ DA ☐ NE

Se zaradi igranja iger na srečo kdaj počutite nesrečni, depresivni; se vam zdi, da bi zaradi tega lahko naredili samomor?

☐ DA ☐ NE

Navodila za odgovorno igranje

V nadaljevanju podajamo nekaj splošnih napotkov, ki so vam lahko v pomoč pri oblikovanju in ohranjanju odgovornega pristopa k igranju na srečo.

1 Igre na srečo naj vam bodo v zabavo in veselje, ne pa osnovni vir zaslužka!

2 Vnaprej določite znesek, ki ga lahko namenite igranju na srečo, in ga pri igranju ne prekoračite!

3 Ne izposojajte si denarja za igre na srečo!

4 Zavedajte se: vsakdo lahko tudi izgubi!

5 Igrajte po lastni presoji in skladno z lastno odločitvijo in ne pod pritiskom drugih!

6 Naj igre na srečo ne bodo vaš edini način preživljanja prostega časa!

7 Ne igrajte zato, da bi se lažje soočili s skrbmi in težavami iz vašega vsakdanjega življenja!

8 Nikoli ne igrajte v stanju zmanjšane prištevnosti, pod vplivom alkohola ali opojnih substanc!

Loterija Slovenije kot družbeno odgovorna prirediteljica iger na srečo na področju zagotavljanja pomoči problematičnim igralcem od leta 2008 sodeluje s specializirano ustanovo „Odsev se sliši“.

Potrebujete strokovno pomoč. Na koga se lahko obrnete?

Menite, da ste zasvojeni z igranjem na srečo oziroma obstaja možnost, da to postanete?

O svojih težavah, povezanih z igranjem iger na srečo, se lahko pogovorite s strokovnjaki, ki:

- vam bodo prisluhnili,
- vas bodo razumeli in
- vam bodo znali svetovati in pomagati.

Pokličite brezplačno telefonsko številko ustanove Odsev se sliši:

080 63 73 8

ali pišite na elektronski naslov:

info@ustanova-odseveslisi.si

Strokovnjaki z dolgoletnimi izkušnjami na področju dela z zasvojenimi z igranjem na srečo so vam na voljo, kadarkoli jih potrebujete.

Družbeno odgovorna dejanja Loturije Slovenije

- financiranje invalidskih, humanitarnih in športnih organizacij preko sredstev koncesijskih dajatev,
- družbeno odgovorno komuniciranje z javnostmi,
- sponzorstva in donacije,
- konstantno izobraževanje zaposlenih ter skrb za njihovo zdravje in varnost,
- Galerija novih možnosti, kjer najdejo svoj prostor umetniki, ki sicer teže ali sploh ne najdejo možnosti za pravo predstavitev svojih del,
- na sedežu družbe smo namestili avtomatski defibrilator, ki odločilno pomaga v trenutku zastoja srca,
- z ločenim zbiranjem odpadnega papirja se zbrana sredstva preko Dinos-a namenijo Fundaciji Pismo srca.

Priloga 3: INTRANETNO OBVEŠČANJE ZAPOSLENIH

intranet Loterije Slovenije

<http://ww2.loterija.si/intranet/02drodg/uvo>

22. 07. 2008

INTRANETNI PORTAL

Loterija Slovenije d.d., Gerbičeva 99, Ljubljana

- [O podjetju](#)
- [Za zaposlene](#)
- [Družbena odgovornost](#)
- [Uporabno](#)
- [Trg in kupci](#)
- [Prodaja](#)
- [Prosti čas](#)
- [Forum](#)

Družbena odgovornost

Družbeno odgovorno ravnanje

Okolju prijazno

Družbena odgovornost, Varstvo okolja

Loterija Slovenije za družbeno odgovorno prirejanje iger na srečo

Kodeks družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo

Zavezanost k družbeno odgovornemu prirejanju iger na srečo je ključni steber celovite družbene odgovornosti Loterije Slovenije, ki je vtkana v vse ravni vodenja podjetja, poslovnih procesov in razvoja poslovne etike.

Loterija Slovenije bo z družbeno odgovornim prirejanjem iger na srečo sledila vzpostavljanju ravnovesja med pričakovanji in željami igralcev iger na srečo ter med preprečevanjem odvisnosti in uveljavljanjem zaščite ranljivih skupin.

S Kodeksom družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo se je Loterija Slovenije zavezala k odgovornemu odnosu do igralcev iger na srečo, odgovornemu razvoju obstoječih in novih storitev ter produktov, k odgovornemu tržnemu komuniciranju in stalnemu izobraževanju zaposlenih in poslovnih partnerjev na temo odgovornega

prirejanja iger na srečo.

Standardi družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo

Loterija Slovenije je sprejela Standarde družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo, ki so temeljno vodilo uresničevanja njenega poslanstva. S standardi se je Loterija Slovenije zavezala, da bo vzpodbujala raziskave, katerih namen je povečevanje razumevanja in ozaveščanja javnosti o problematiki zasvojenosti z igrami na srečo.

Pri uvajanju novih storitev bo Loterija Slovenije ocenila in preverila različne dejavnike tveganj ter izvedla ocene vplivov nove igre na družbo.

Z vidika družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo bo Loterija Slovenije posebno pozornost namenila uvajanju sodobnih interaktivnih in mobilnih igralnih kanalov, kjer je možnost nastanka odvisnosti še večja. S sprejetimi standardi Loterija Slovenija v slovenskem prostoru uveljavlja temeljna merila etičnih načel družbeno odgovornega prirejanja iger na srečo.

© Copyright 2007, Loterija Slovenije - Avtor: Robert Eržen

22. 07. 2008

INTRANETNI PORTAL

Loterija Slovenije d.d., Gerbičeva 99, Ljubljana

- [O podjetju](#)
- [Za zaposlene](#)
- [Družbena odgovornost](#)
- [Uporabno](#)
- [Trg in kupci](#)
- [Prodaja](#)
- [Prosti čas](#)
- [Forum](#)

Družbena odgovornost

Družbeno odgovorno ravnanje

Okolju prijazno

Družbena odgovornost, Varstvo okolja

Naj izobilje ne vodi v razsipništvo, ki škoduje okolju!

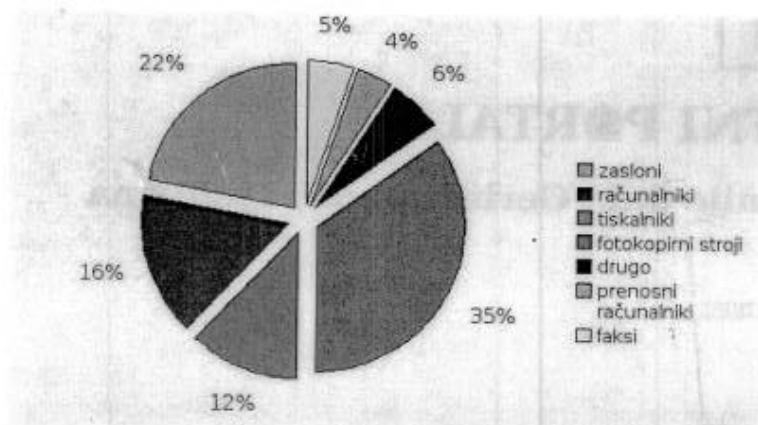
Bodimo prijazni do okolja

V okviru družbeno odgovornega poslovanja podjetja, Loterija Slovenije, d.d. v svoje poslovno delovanje in v svoje odnose z zainteresiranimi udeleženci prostovoljno vključuje tudi okoljsko skrb.

Nadaljevali in dopolnjevali bomo dejavnosti ki so že v teku, ter se lotevali novih projektov za trajnostno izboljšanje stanja na področju varovanja okolja. Vsi se moramo zavedati dejstva, da se lahko zmanjša vpliv na okolje, hkrati pa tudi precej prihrani pri stroških že s **preprostimi** ukrepi, kot so:

- zmanjšanje porabe papirja,
- ugašanje luči, računalnikov in fotokopirnih strojev ko niso v uporabi,...

Poraba elektrike v pisarnah - v odstotkih graf

Obvestila

Dokument

[Eko skupina.pdf](#)

[RECIKLIRANJE.pdf](#)

[EKO misel.pdf](#)

Dokument

Dodan

21.07.2008, 14:10

04.06.2008, 11:12

26.05.2008, 10:20

[Naprej](#)

Dodan

Navodila

© Copyright 2007,
Loterija Slovenije - Avtor:
Robert Eržen

Priloga 4: NAVODILA ZA IGRANJE LOTA Z NATANČNO IZRAČUNANIMI VERJETNOSTMI DOBITKA

še več dobitkov vsako sredo in nedeljo

www.loterija.si

KAJ JE LOTO 7/39?
Loto je najatraktivnejša klasična igra v Sloveniji. Oznaka 7/39 pomeni, da mora udeleženev v igri za glavni dobiček pravilno napovedati sedem števil iz množice 39 števil (od 1 do 39). Dobitna kombinacija števil se izžreba s pomočjo bobna za žrebanje. Žreba se 7 števil in dodatna številka. Matrika igre 7/39 nam pove, kolikšna je matematična možnost za dobiček. Pri matriki 7/39 je možno igrati 15.380.937 različnih kombinacij.

KAKO IGRAM LOTO?
Loto lahko igrate na kombinacijskem in sistemske listku. V posameznem polju, med številkami 1 in 39, z znakom „X“ označite:

- na kombinacijskem listku: 7 števil. Eno polje = ena kombinacija.
- na sistemske listku: od 8 do 17 števil. Pri tem upoštevajte število kombinacij, ki so osnova za izračun vplačila. Število igranih kombinacij pomnožite s ceno kombinacije in dobite vrednost vplačila za sodelovanje v igri. Na primer: 8 števil v enem polju je 8 kombinacij - cena udeležbe v igri je 2 € (8 x 0,25 €), 10 števil v enem polju je 120 kombinacij - cena udeležbe v igri je 30 € (120 x 0,25 €), 17 števil v enem polju je 19.448 kombinacij - cena udeležbe v igri je 4.862 € (19.448 x 0,25 €). Udeležba v igri Loto s sistemskim listkom prinaša v primeru dobitka tudi večje število dobitkov. Podrobnosti si ogledajte v Tabeli dobitkov na www.loterija.si ali pri prodajalcu.
- Izbiro števil lahko prepustite računalniku, če na listku označite rubriko „Hitri izbor“. Računalnik bo nam esto vas naključno izbral kombinacije števil.

Vplačati morate najmanj eno kombinacijo za igro Loto.

VRSTE DOBITKOV V IGRI LOTO:
Sedmica je glavni dobiček v igri! Najmanjša vrednost sklada za Sedmico je 100.000 €.

Dobitek	Število pravih števil v enem polju	Možnost zadetka
7	vseh sedem števil	1 : 15.380.937
6+1	šest in dodatna številka	1 : 2.197.277
6	šest števil	1 : 70.880
5	pet števil	1 : 1.477
4	štiri številke	1 : 89
3+1	tri in dodatna številka	1 : 98

Če v določenem krogu ni dobitka posamezne vrste, se njegov sklad prenese v sklad za isto vrsto dobitka naslednjega kroga.

Po izžrebanju Sedmice garantiramo sklad za Sedmico v višini 100.000 €. To pomeni, da bo vrednost sklada za Sedmico 100.000 €, čeprav se v skladu ne bi nabralo toliko sredstev iz vplačil posameznega kroga. Če pa dobitnika Sedmice ni, se v naslednji krog prenese le vplačana vrednost sklada za Sedmico.

Sklad za dobitke je 53 % vrednosti vplačil.
Cena kombinacije za igro Loto je 0,25 €.

www.loterija.si

KAJ JE LOTO PLUS?
Loto plus vam daje možnost, da z že izbranimi Loto številkami sodelujete tudi v žrebanju za dobitke Loto plus.

KAKO IGRAM LOTO PLUS?
Na listku označite udeležbo v Loto plus in vaše številke bodo sodelovale v dveh žrebanjih, za igro Loto in Loto plus. Dobitki pri Loto plus so fiksni, vrednosti so določene vnaprej.

VRSTE DOBITKOV PRI LOTU PLUS:
Vrste dobitkov in možnosti zadetka v Loto plus so iste kot pri Loto, vrednosti dobitkov pa so naslednje:

7 plus	= 20.000 €
6+1 plus	= 2.000 €
6 plus	= 200 €
5 plus	= 20 €
4 plus	= 2 €
3+1 plus	= 1 €

Sklad za dobitke je 60 % od vrednosti vplačil.
Cena kombinacije Loto plus je 0,15 €.

KAJ JE LOTKO?
Lotko je dodatna igra v Loto. Vsak udeleženev v igri Loto lahko sodeluje tudi v igri Lotko. Na listku v rubriki Lotko označite z znakom „X“ število Lotkov: 1, 2 ali 3. Lotko je 6-mestna številka, ki je natisnjena na vašem potrdilu o vplačilu. V igri je 6 vrst dobitkov, od Lotko 1 do Lotko 6. Vrednost dobitka Lotko 6 je variabilna, vrednosti dobitkov od Lotko 5 do Lotko 1 pa so fiksne. Sklad za dobitke je 50 % od vrednosti vplačil. Cena Lotka je 1 €.

KOLIKO PLAČAM ZA IGRO LOTO, LOTO PLUS IN LOTKO?
Pri vplačilu ene kombinacije Lota, Lota plus in Lotka za 1,4 EUR, sodelujete v žrebanju za 18 vrst dobitkov!

KJE LAHKO VPLAČAM LOTO?
Loto lahko vplačate na specializiranih prodajnih mestih Loterije Slovenije, na vseh bencinskih servisih Petrola in na 400 prodajnih mestih Pošte Slovenije. Vplačila sprejeta na dan žrebanja do 15. ure veljajo za tekoči krog.

KDAJ JE ŽREBANJE?
Žrebanja so vsako sredo in nedeljo zvečer na 1. programu Televizije Slovenija.

KJE IN V KOLIKŠNEM ČASU LAHKO DVIGNEM DOBITEK?
Pravico do izplačila dobitka ima prinesitelj veljavnega potrdila o vplačilu. Rok za izplačilo dobitkov je 67 dni od datuma žrebanja, navedenega na potrdilu o vplačilu.

Dobitke do vrednosti, za katerega ni potrebno plačati davka od iger na srečo (za leto 2008 ta znaša 205,95 €) izplačujejo vsi prodajalci, dobitke do 4.000,00 € izplačujejo regijske blagajne, vse dobitke pa izplačuje glavna blagajna v Ljubljani, Gerbičeva ulica 99.

POMEMBNO!
Za sodelovanje v igrah na srečo veljajo izključno pravila posamezne igre, ki so na vpogled na prodajnih mestih igre in na spletni strani www.loterija.si.

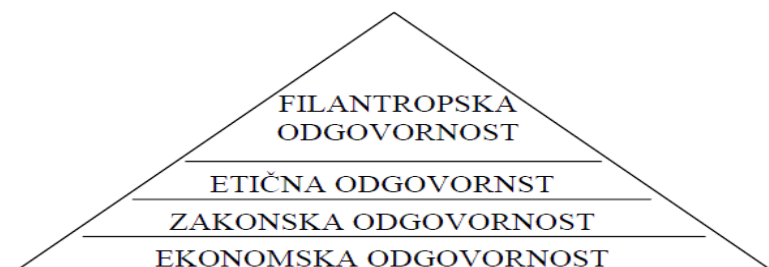
Listek je uporaben večkrat. Po vplačilu igre prejmete **POTRDILO O VPLAČILU**, ki je edini veljaven dokaz za sodelovanje v igri in je osnova za izplačilo dobitka.

Pretirano igranje iger na srečo lahko vodi v zasvojenost.

Več informacij dobite na naši spletni strani www.loterija.si, na našem info centru 01/24 26 175 in na vseh prodajnih mestih igre.

Dobitek	Število pravih števil	Možnost zadetka	Vrednost
Lotko 6	vseh šest števil	1 : 1.000.000	variabilna, toda min. 40 % sklada
Lotko 5	zadnjih pet števil	1 : 111.111	1.000 €
Lotko 4	zadnje štiri številke	1 : 11.111	100 €
Lotko 3	zadnje tri številke	1 : 1.111	10 €
Lotko 2	zadnji dve številki	1 : 111	5 €
Lotko 1	zadnja številka	1 : 11	1 €

Priloga 5: PIRAMIDA DRUŽBENIH ODGOVORNOSTI PODJETJA

Vir: Jaklič, Poslovno okolje podjetja, 1999, str. 279.

Priloga 6: DÉLEŽNIKI LOTERIJE SLOVENIJE

